

Enflasyon Düzeltmelerinin Firma Performansı Üzerindeki Etkisi: İmalat Sektöründe TOPSİS Yöntemiyle Bir Uygulama

Ahmet AKGEMCİ¹

M. Mustafa KISAKÜREK²

Ayşe Pınar KULAKLI³

Abdullah ÖZÇİL⁴

Özet

Covid 19 pandemisinin sebep olduğu arz talep dengesizliği enflasyon oranlarının yükselmesine neden olmuştur. Enflasyon oranlarının yükselmesiyle birlikte enflasyon muhasebesi ve enflasyon düzeltme işlemleri önem kazanmıştır. Bu kapsamda söz konusu bu çalışmada, enflasyon düzeltme işlemlerinin firma performansı üzerindeki etkisinin tespiti amaçlanmaktadır. Çalışmada imalat- metal eşya grubunda faaliyet gösteren 11 işletmenin 2021, 2022 ve 2023 yılları mali tablo verileri incelenip örneklem kapsamı oluşturulmuş, enflasyon düzeltmelerinin firma performansı üzerindeki etkilerinin tespiti aşamasında ise TOPSİS (Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solutions) yönteminden faydalanılmıştır. Araştırmada, enflasyon düzeltmesi sonrasında bazı işletmelerin performans sıralamalarında önemli nitelikte değişiklikler olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Özellikle işletmelerin parasal varlık ve kaynak hesaplarında yer alan tutarlarının ve varlıkları fonlanma yöntemlerinin, enflasyon düzeltmeleri sonrasında performans sıralamalarını değiştiren en önemli faktörler olduğu tespit edilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar, fiyatların sürekli yükseldiği bir dönemde enflasyon muhasebesinin ve enflasyon düzeltmelerinin yatırımcılar için önem ihtiva ettiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Enflasyon Düzeltmeleri, Firma Performansı, TOPSİS Yöntemi.

The Effect of Inflation Adjustments on Company Performance: an Implementation with The TOPSİS Method in The Manufacturing Sector

Abstract

The supply and demand imbalance caused by the Covid 19 pandemic has caused inflation rates to rise. With the increase in inflation rates, inflation accounting and inflation adjustment procedures have gained importance. In this context, this study aims to determine the effect of inflation adjustment transactions on firm performance. In the study, financial statements data of 11 companies operating in the manufacturing-metal goods group for the years 2021, 2022 and 2023 were examined. The data were then analysed using the TOPSİS method to determine the effects of inflation adjustments on company performance. The research found that there were significant changes in the performance rankings of some companies after inflation adjustment. In particular, it has been determined that the amounts in the companies' monetary asset and resource accounts and the methods of funding

Araştırma Makalesi / Research Article

Makale Geliş Tarihi / Submitted: 13.04.2024 Makale Kabul Tarihi / Accepted: 29.07.2024

¹Sorumlu Yazar, Dr. Öğr. Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, ahmetakgemci@ksu.edu.tr, <http://orcid.org/0000-0003-0019-5664>

²Prof. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, mkisakurek@ksu.edu.tr, <http://orcid.org/0000-0003-2351-4314>

³Doktora Öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, aysepkulakli@gmail.com, <http://orcid.org/0000-0002-7581-0054>

⁴Dr. Öğr. Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, abdullahozcil@ksu.edu.tr, <http://orcid.org/0000-0001-6304-2986>

Atf (Citation): Akgemci, A., Kısakürek, M.M., Kulaklı, A.P., ve Özçil, A. (2024). Enflasyon düzeltmelerinin firma performansı üzerindeki etkisi: İmalat sektöründe topsis yöntemiyle bir uygulama. *Denetim ve Güvence Hizmetleri Dergisi*, 4(2), 162-187.

their assets are the most important factors that change their performance rankings after inflation adjustments. The results obtained from the study show that inflation accounting is necessary in a period where prices are constantly rising and inflation adjustments are important for investors.

Keywords: *Inflation Adjustments, Firm Performance, TOPSIS Method.*

1. GİRİŞ

Latince “inflare” kelime kökünden türetilmiş olan enflasyon, ürün ve hizmetlerin fiyatlarında meydana gelen hissedilebilir artış olarak ifade edilmektedir. Ekonomik anlamda enflasyon, üretici ve tüketici fiyat endeksindeki sürekli artış olarak tanımlanmaktadır. Daha geniş bir ifadeyle enflasyon üretilen mal ve hizmetin toplumun ürün ve hizmet talebinin altında kaldığı durumlarda ortaya çıkmaktadır (Hall, 1982; Dursun, 2010: 2; Şıklar, 2014; Şıklar, 2019: 3-4). Makro ekonomik problemlerden biri olarak ifade edilen yüksek enflasyon, özellikle gelişmekte olan ülkelerin odaklandığı bir olgudur (Çelik ve Erişi, 2022: 54). Yüksek enflasyon Türkiye ekonomisini 1950’li yıllardan sonra etkilemeye başlamıştır. 1980 yıllarında dışa açık ekonomi modelinin benimsenmesiyle birlikte enflasyon oranlarındaki artış devam etmiş, 2000 ve 2001 yıllarındaki döviz krizi enflasyon oranının % 89’a yükselmesine neden olmuştur (Terzi, 2004: 60; Şahinoğlu ve diğerleri, 2010: 29). Günümüzde özellikle Covid-19 pandemisinin etkisiyle arz talep dengesi değişmiş, üretici fiyat endeksi (ÜFE) ve tüketici fiyat endeksi (TÜFE) Ekim 2021-Ekim 2022 dönemlerinde %157 ve %86 olarak gerçekleşmiştir (Yücel, 2023: 2).

Enflasyonist bir ekonomide sabit gelirlielerin reel gelirlerinde azalma meydana gelmektedir ve hane halkının tasarruf eğilimi azalmaktadır. Dolayısıyla yatırımlarda ve milli hasılda düşüş söz konusudur. Diğer taraftan enflasyonun yükseldiği dönemlerde para talebinin artması nedeniyle, paraya sahip olma bedeli yükselerek faiz oranlarında bir artış meydana gelmektedir. Bu durum bankaların mevduat yapısının bozulmasına ve dövize olan talebin yükselmesine sebep olmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerin problemi olan yüksek enflasyonun ülke ekonomilerinin temel taşı olan işletmelerin faaliyetleri üzerinde de olumsuz etkileri bulunmaktadır (Çelik, 2003: 6-8; Güneş ve Demir, 2005; Demir 2006: 18-23). Nitekim Tunçsiper ve Köroğlu (2006), Dursun (2010), Yenisu (2022), Kantar ve Öndeş (2022) çalışmalarında enflasyonist bir ortamda faaliyette bulunan işletmelerin belirsizlik nedeni ile planlama, karar alma ve kontrol gibi işlevlerin icrası aşamasında güçlük çektiği belirtilmektedir. Bu doğrultuda işletme yönetimi kâr dağıtım politikasının belirlenmesi, finansman kaynaklarının seçimi ve kıt kaynakları uygun yatırım alanlarına tahsisi gibi konularda karar almakta zorlanmaktadır (Gökçen, 2004: 13; Yıldız, 2018: 203-204).

Türkiye’de mal ve hizmet fiyatlarının yükseldiği 1998-2004 dönemlerinde işletmelerin finansman maliyetleri artmış ve sermaye yapıları bozulmuştur. Bu nedenle düzenleyici kurumlar ve idari otoriteler tarafından enflasyonun mali tablolar üzerindeki olumsuz etkilerini giderebilmek ya da işletme yönetiminin daha rasyonel kararlar alabilmesine imkân sağlamak adına maddi duran varlıkların yeniden değerlendirilmesi ve LIFO (Son giren ilk çıkar) stok değerlendirme yönteminin kullanılması gibi bazı önlemler alınmıştır (Akdoğan, 2004: 279; Yavuz, 2007: 47-48; Dursun, 2010: 40-41; Arda, 2023: 27). Nitekim Türkiye ekonomisinde yüksek enflasyonun görüldüğü 1998-2004 yılları arasında konu edinen Bilici (2003), Altınışık (2004), Akdoğan (2004), Demir (2006), Açık (2006), Aktaş (2009), Dursun (2010) çalışmalarında, enflasyonist ortamda sermayenin korunması için duran varlık yenileme fonu ve LIFO yönteminin kullanılması gibi kısmi tedbirler üzerinde durulmaktadır. Ancak söz konusu bu düzenlemeler ve önlemler, işletmelerin faaliyet sonuçlarının gerçeğe uygun olarak tespiti noktasında yetersiz kalmış ve finansal raporlama sürecindeki olumsuz etkilerin giderilmesi için finansal tabloların fiyat hareketlerine göre yeniden düzenlenmesi gerekmiştir. Bu durum enflasyon muhasebesine ihtiyaç duyulmasına neden olmuştur (Akdoğan ve Tenker, 2001: 688-689; Özulucan, 2002a: 129; Gökçen, 2004; Yenisu, 2022: 718).

Enflasyon muhasebesinin amacı, mal ve hizmet fiyatlarındaki artışın finansal durum tablosu ve kâr-zarar tablosu üzerindeki tahribatları gidermek ve mali tablolarla yer alan kalemlerin satın alma gücünün gösterilmesini sağlamaktır (Lazol, 2000: 111; Akdoğan, 2004: 29; Demir, 2006: 62; Yıldırım, 2022: 1; Akyol, 2023: 279). 2000’li yıllarda birçok kuruluş tarafından enflasyon muhasebesi uygulamalarına ilişkin çeşitli düzenlemeler yayınlanmıştır. Bu doğrultuda 30.12.2003 tarihinde 5024 sayılı kanun Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe

girmiştir. Diğer taraftan enflasyon muhasebesi uygulamalarında karmaşıklığı gidermek ve birliktelik sağlamak amacıyla Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından 31.12.2005 tarihinde TMS 29 “Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama” standardı hakkında tebliğ yayınlanmıştır (Özdemir ve Arslan, 2007: 88; Aktaş, 2009: 1-2; Gökçen ve Öztürk, 2023: 505; Yücel, 2023: 2) ve KGK 31.12.2023 tarihi itibarıyla TMS 29’un uygulanmaya başlanacağını duyurmuştur (Ayyıldız, 2023). TMS 29’da hangi hallerde enflasyon muhasebesinin uygulanacağı ve finansal tabloların genel fiyat endeksine göre düzeltilmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır (Özkan, 2005: 49-72; Arzova ve Şahin, 2022: 19; Haberal, 2023: 125).

Günümüzde Covid-19 pandemisi nedeniyle bozulan arz talep dengesi enflasyonun yükselmesine neden olmuş, enflasyonun mali tablolar üzerindeki etkileri tekrar tartışılır hale gelmiştir. Temel yükümlülüğü işletmenin finansal performansı hakkında yatırımcılara bilgi vermek olan mali tablolar, fiyatların yükseldiği ortamda anlamsızlaşıp, menfaat gruplarına yanıltıcı-yanlış bilgiler verilmesine neden olmaktadır. Bu durum yatırımcıların mali tabloları yorumlamasına, karşılaştırmasına ve doğru karar vermesine engel teşkil etmektedir (Hacıüstemoğlu ve diğerleri, 1999: 5-6; Gökçen, 2004: 9-20; Açık, 2006: 348-350; Keleş, 2015: 33; Kantar ve Öndeş, 2022: 41-43). Finansal bilgi kullanıcılarının (Yatırımcıların, kredi verenlerin, işletme yöneticilerinin) işletmenin finansal performansı hakkında rasyonel kararlar verebilmesi ve kıt kaynakların etkin yatırım alanlarına tahsis edilebilmesi için enflasyonun ve enflasyon muhasebesi uygulamaları kapsamında gerçekleştirilen düzeltme işlemlerinin mali tablo kalemleri üzerindeki etkisinin tespiti önem arz etmektedir. Bu kapsamda söz konusu bu çalışmada enflasyon düzeltme işlemlerinin firma performansı üzerindeki etkisinin tespiti amaçlanmaktadır. Çalışmada, giriş bölümünden sonra enflasyonun finansal tablolar üzerindeki etkisine, genel düzeltme yöntemlerine ve literatürde yapılmış çalışmalara değinilmiş, daha sonra araştırma metodolojisine ilişkin bilgiler verilip araştırma bulguları yorumlanmıştır.

2. ENFLASYONUN MALİ TABLOLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Mali tabloların genel amacı, işletmenin finansal yapısı ve performansı hakkında finansal bilgi kullanıcılarını bilgilendirmek ve işletmeye ilişkin alınacak kararlarda yatırımcıya yardımcı olmaktır. Yatırımcıların doğru kararlar verebilmesi için finansal tabloların açık, anlaşılır ve gerçeğe uygun olarak hazırlanması ve raporlanması gerekmektedir (Dalkılıç ve diğerleri, 2023: 2). Ancak mali nitelikteki işlemlerin kayıt altına alınıp raporlanması aşamasında benimsenen maliyet esaslı ve parayla ölçme kavramları, mal ve hizmet fiyatlarının sürekli yükseldiği bir dönemde işletmenin gerçek durumunu yansıtmaktan uzaklaşmaktadır. Çünkü parayla ölçme kavramı paranın değerinin zaman içinde değişmediğini varsaymaktadır. Maliyet esaslı ise iktisap edilen varlık ve hizmetlerin kayıt altına alınmasında elde edilme maliyetlerinin esas alınmasını ifade etmektedir (Sayar, 1999; Öcal, 1999; aktaran Yıldız, 2018: 206-207). Bu noktada mal ve hizmet fiyatlarında meydana gelen artışların finansal tablolar üzerinde bazı ekonomik etkileri olacaktır. Söz konusu etkiler aşağıdaki şekilde ifade edilebilir (Epstein ve Mirza, 2004 aktaran, Demir, 2006: 39-40).

-İşletmenin faaliyet sonuçlarının göstergesi olan kâr rakamları gerçeği yansıtmamaktadır.

-Stokların ve maddi duran varlıkların bilançoya tarihi maliyet değerleri ile kaydedilmesi nedeniyle söz konusu bu tutarlar ilgili varlıkların yenileme maliyeti altında kalmaktadır.

-Tarihi maliyet esasına göre hazırlanan finansal tablolar geleceğe yönelik tahminlerin hatalı ve yanıltıcı olmalarına neden olmaktadır.

-Mal ve hizmet fiyatlarındaki değişikliklerin parasal aktif ve pasif hesaplar üzerindeki olumsuz etkisi tespit edilememektedir

-Yatırım ve işletme faaliyetlerinin devamı için ihtiyaç duyulan sermaye miktarının tahmini güçleşmekte, bu durum işletmenin aşırı borçlanmasına ve sermaye yapısının bozulmasına neden olmaktadır.

-Mal ve hizmet fiyatlarındaki artışlar işletmenin gerçek performansının tespitini zorlaştırmakta, bu durum zahiri kârlara ve vergi politikalarının hatalı belirlenmesine neden olmaktadır.

Enflasyonist bir dönemde satın alma gücü ve paranın değeri sabit olmadığı için yükselen mal ve hizmet fiyatlarının bilanço (Finansal durum tablosu) ve gelir tablosu (Kâr-zarar tablosu) üzerinde farklı etkileri olacaktır (Gökçen, 2004: 9-20; Yavuzaslan Söylemez, 2023: 243). Bu nedenle enflasyonun mali tablolar üzerindeki etkisinin ayrıntılı incelenmesi gerekmektedir.

2.1. Enflasyonun Finansal Durum Tablosu Üzerindeki Etkisi

Enflasyonun bilanço üzerindeki etkileri, bilanço kalemlerinin parasal olmalarına ya da parasal olmamalarına göre farklılık göstermektedir. Parasal kalemler, fiyat değişimleri karşısında nominal değerleri sabit kalan ancak satın alma güçleri azalan kalemlerdir. Parasal olmayan kalemler ise mal ve hizmet fiyatlarındaki değişim karşısında satın alma güçleri değişmeyen ya da sabit kalan kalemlerdir (Akdoğan ve Tenker, 2001: 689-690; Kaygusuz ve Dokur, 2004: 8; Gökçen, 2004: 11-12; Yavuz, 2007: 31-32). Parasal varlık kalemleri (Hazır değerler, Ticari alacaklar, Türev araçlar) enflasyonist dönemlerde elde bulundurulduğu süreçte değer kaybına uğrayan iktisadi kıymetlerdir (Kishalı ve diğerleri, 2002: 12-13; Çelik, 2003: 9-11; Yavuz, 2007: 32). Örneğin 20.000 TL'lik alacağı olan bir işletme, enflasyonist bir ortamda vade tarihinde yine 20.000 TL tahsil edeceği için satın alma gücünde ciddi bir azalış olacaktır. Yani fiyatların sürekli yükseldiği bir dönemde parasal varlık kalemleri fazla olan işletmeler değer kaybı yaşayacaktır. Diğer taraftan parasal kaynak kalemleri (Banka kredileri, Borç senetleri, Tahviller) ağırlıkta olan işletmelerin mal ve hizmet fiyatlarının yükseldiği dönemlerde borç yüklerinde azalma olacaktır. Çünkü işletmenin ilk borçlandığı tarihteki satın alma gücü, borcun ödeneceği tarihteki satın alma gücünden daha yüksek olacaktır (Akdoğan ve Tenker, 2001: 690-692; Gökçen, 2004:12). Bu bağlamda enflasyon ortamında parasal kaynak kalemleri kazanç sağlarken; parasal varlık kalemleri parasal kayba neden olmaktadır (Lazol, 2000: 112-113; Kaygusuz ve Dokur, 2004: 8-9; Yavuz, 2007: 32; Haberal, 2023: 127-128).

Enflasyon ortamında parasal varlık ve kaynak kalemlerinin satın alma güçleri değişiklik göstermektedir. Ancak Stoklar, Maddi Duran Varlıklar, Peşin Ödenmiş Giderler, Hisse Senetleri ve Özkaynak hesapları gibi parasal olmayan varlık ve kaynak hesaplarının satın alma güçleri değişmemektedir. Bilançoda yer alıp parasal olmayan kalem olarak nitelendirilen stoklar ve maddi duran varlıklar, özellikle üretim işletmelerinde varlıkların büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Bu kapsamda fiyatlar sürekli yükseldiği dönemlerde maliyet bedeli ile kayıt altına alınan stoklar, aktif varlıklarından daha az görünmesine neden olmaktadır (Çelik, 2003: 12-16; Dursun, 2010: 29-31). Yine enflasyonist dönemlerde maddi duran varlıklar için maliyet bedeli üzerinde amortisman ayrılması nedeniyle duran varlığın yenilenmesi için ayrılan fon tutarları yetersiz kalmaktadır ve bu durum işletmenin borçlanmasına ya da ortakların sermaye ilave etmesine neden olmaktadır (Gökçen, 2004: 10-13; Parker, 1977: 77 aktaran Dursun, 2010: 28-31).

2.2. Enflasyonun Kâr-Zarar Tablosu Üzerindeki Etkisi

Kâr-zarar tablosu (Gelir tablosu) işletmenin belirli bir dönemdeki gelirlerini ve bu gelirlerin elde edilmesi aşamasında katlanılan gider ve maliyetleri gösteren mali tablodur. Finansal bilgi kullanıcıları sermaye piyasası araçlarına ilişkin yatırım kararlarında Kâr-zarar tablosundan faydalanmaktadırlar. Bu nedenle kâr-zarar tablosu (Gelir tablosu) ve bu tabloda yer alan tutarlar, işletmenin temel performans göstergeleri olarak kabul edilmektedir (Ayarlıoğlu, 2007: 1; Yıldız, 2018: 208).

Enflasyonist bir dönemde oluşturulan Kâr-zarar tabloları gerçeği yansıtmaktan uzaklaşmaktadır çünkü tabloda yer alan kalemlerin bir kısmı tarihi maliyet değeri, bir kısmı ise cari değer ile raporlanmaktadır. Özellikle işletmenin temel faaliyet alanına ilişkin satış tutarları cari piyasa değeri ile raporlanırken; satılan mamul maliyetine yönelik tutarlar ise stok kalemlerinin bilançoda maliyet bedeli ile kayıt altına alınması nedeniyle tarihi maliyet değerleri ile yer almaktadır. Bu noktada mal ve hizmet fiyatlarının yükseldiği dönemlerde işletmelerin brüt kârlılığı olması gerekenden daha fazla raporlanmaktadır ve söz konusu bu farklılık fiktif kâr olarak nitelendirilmektedir. Enflasyon nedeniyle ortaya çıkan fiktif kârlılık, olması gereken gerçek kârlılıktan daha fazla kısmın vergilendirilmesine neden olmaktadır. Bu durum sermayenin vergilendirilmesi anlamına gelmektedir. Kurumlar vergisinin fiktif kâr üzerinden ödenmesi işletmenin kaynak ihtiyacının artmasına ve faaliyet sonuçlarının gerçeğe aykırı raporlanmasına sebep olmaktadır (Özulucan, 2002b: 25-26; Gökçen, 2004: 13; Açık, 2006: 350).

3. ENFLASYON DÜZELTME YÖNTEMLERİ

1990'lı yıllarda yükselen enflasyon oranlarıyla birlikte Türkiye'de birçok düzenleme yapılmıştır. En son düzenleme olan "5024 sayılı Vergi Usul Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" da finansal tablolarda yer alan kalemler parasal ve parasal olmamalarına göre iki gruba ayrılmaktadır. İlgili konuda parasal olmayan kalemlerin enflasyon düzeltmesine tabi olacağı belirtilmektedir (Açık, 2006: 350; Koçak ve diğerleri, 2023: 1529-1530). Parasal olmayan kalemlerin enflasyon düzeltmesinde kullanılan üç yöntem bulunmaktadır. Bunlar (Hacırüstemoğlu ve diğerleri, 1999: 8-9; Keleş, 2015: 36; Altınışık, 2019: 67; Gökçen, 2023: 15-16);

- Genel fiyat düzeyi muhasebesi yöntemi,
- Cari maliyet muhasebesi yöntemi (İkame maliyeti muhasebesi) ve
- Genel Fiyat-Cari Maliyet (İkame maliyeti) Muhasebesi (Karma yöntem) yöntemleridir.

Genel fiyat düzeyi muhasebesi yönteminde, fiyat hareketlerinin finansal tablolar üzerindeki olumsuz etkilerini giderebilmek ve gerçeğe uygun finansal raporlama gerçekleştirebilmek amacıyla, mali tablolarda yer alan kalemler ÜFE ve TÜFE gibi genel fiyat endeksleri yardımıyla düzeltilir. Bu yöntemde dönem başı ve dönem sonu raporlanan finansal tablolar kullanılmakta ve finansal durum tablosunda yer alan varlık ve kaynak hesapları parasal olup olmamalarına göre iki gruba ayrılmaktadır. Nakit ve nakit benzeriyle ödenecek ve tahsil edilecek parasal kalemlere yönelik herhangi bir düzeltme işlemi yapılmamaktadır. Parasal olmayan kalemler ise ilk iktisap edildikleri tarih dikkate alınarak fiyat endeksleri yardımıyla yeniden değerlendirilmekte ya da düzeltilmektedir (Çelik, 2003: 31; Keleş, 2015: 36; Altınışık, 2019: 67-69). Diğer taraftan genel fiyat düzeyi muhasebesi yönteminin bazı kısıtları bulunmaktadır. Özellikle bu yöntemde, ekonomik değeri birbirinden farklı olan ve nitelik olarak birbirine benzemeyen parasal olmayan varlıklar aynı endeks kullanılarak düzeltilmektedir. Benzer şekilde bazı mal ve hizmet fiyatlarında artış olduğu halde bazı varlık fiyatlarında değişiklik olmamaktadır. Bu durumda işletmenin fiyat endeksleri yardımıyla enflasyon düzeltmesi yapması, mali tablolarda yer alan rakamların yanıltıcı olmasına neden olacaktır (Çelik, 2003: 31; Karapınar ve Gürdal, 2003; Altınışık, 2019: 69).

İkame maliyeti muhasebesi yöntemi, finansal tablolarda yer alan değerlerin özel fiyat değişimlerini dikkate alan düzeltme yöntemidir. Bu yöntemde düzeltme işlemleri, tek bir fiyat endeksi yerine her bir varlık ve kaynak kalemleri için ayrı ayrı özel fiyat endeksleri kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Bu özel fiyat endeksleri resmî kurumlar, değerlendirme uzmanları ve işletme yönetimi tarafından belirlenmektedir. İkame maliyet yönteminin en belirgin dezavantajları ise iktisadi kıymetlerin cari değerinin zor saptanması ve düzeltme işleminde kullanılacak olan endeks seçiminin sübjektif yargılara dayanmasıdır (Hacırüstemoğlu ve diğerleri, 1999: 34; Özulucan, 2002a: 131; Çelik, 2003: 32-34). Enflasyon düzeltmesine ilişkin kullanılan bir diğer yöntem genel fiyat ve ikame maliyet yöntemlerinin birleşimi olan karma yöntemdir. Bu yöntemde iktisadi değerlere ilişkin genel ve nispi fiyat değişimleri finansal tablolara yansıtılmaktadır. Ancak bu yöntemin uygulanmasında bazı zorluklar yaşanmaktadır (Çelik, 2003: 32-34)

4. LİTERATÜR TARAMASI

Enflasyon oranlarındaki artışa değinen Kim (2003), Behera ve Mishra (2016), Topçu (2017), Karabulut (2019), İşcan ve Durgun Kaygısız (2019), Yenice ve Yenisu (2019), Demez (2021), Tien (2021) Özyılmaz (2022) çalışmalarında genel itibarıyla enflasyonla hisse senedi getirileri, faiz oranları, döviz kurları ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Enflasyonun mali tablolar ve firma performansı üzerindeki etkileri inceleyen ulusal ve uluslararası çalışmaların bir kısmı ile enflasyonu konu edinen güncel araştırmalar Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1. Literatür Taraması

Yazarlar	Çalışmanın Amacı	Çalışmanın Kapsamı	Sonuçlar
Özkan (2005)	Enflasyon düzeltme işlemlerinin finansal yapılarına etkilerini tespit etmek	İMKB’de işlem gören halka açık işletmeler	Enflasyon düzeltmesi sonrasında finansal rasyolarda değişiklikler olduğu bulgularına ulaşılmıştır.
Açık (2006)	Enflasyon muhasebesi uygulamalarını incelemek	Genel Teorik	Enflasyon muhasebesi uygulamalarının işletme sermayesini koruyan bir önlem olarak nitelendirilmiştir.
Aktaş (2009)	Enflasyon düzeltme işlemlerinin finansal tablolara etkisinin tespiti amaçlanmaktadır.	Enflasyon düzeltmesi yapan 169 KOBİ’nin 2003-2004 yılı mali verileri	İşletmelerin büyük bir kısmının 2004 yılında enflasyon düzeltmesi yaptığı; ancak 2003 yılında herhangi bir düzeltme işlemi gerçekleştirmediği tespit edilmiştir. Diğer taraftan düzeltme işlemleri sonrasında aktif ve öz kaynak kalemlerinin negatif etkilendiği bulgularına ulaşılmıştır.
Riordan ve Riordan (2009)	Enflasyonun mali tablolar üzerindeki etkisini tespit etmek	Genel Teorik: Örnek uygulama	Enflasyon düzeltmesi sonrasında net kâr marjında ve varlık getiri oranında düşüş meydana gelmiştir.
Li ve Zhang (2014)	Enflasyonun işletmelerin sermaye yapısı üzerindeki etkilerini tespit etmek	Çin borsasına kote olmuş 955 işletmenin 2003-2012 yılları arasındaki mali verileri	Enflasyon oranlarındaki artışın işletmelerin borç oranını artırdığı bulgularına ulaşılmıştır.
Keleş (2015)	TMS 29: Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Standartlarının işletmeler üzerindeki etkisini belirlemek	Genel Teorik: Örnek uygulama	Enflasyon düzeltmesi sonrasında işletmenin finansal rasyolarında değişiklikler meydana gelmiştir.
Kantar ve diğerleri (2021)	Enflasyonun, işletmelerin finansal rasyoları üzerindeki etkisini tespit etmek.	Tekstil sektöründeki 19 işletmenin, 2013-2018 yılları arasındaki üçer aylık verileri	Enflasyonun dönem kârının hasılatı oranını, likidite oranlarını ve öz kaynak oranlarını negatif yönde etkilediğine yönelik bulgulara ulaşılmıştır.
Arzova ve Şahin (2022)	TMS 29 ve BOBI FRS standartları kapsamında enflasyon düzeltmesine ilişkin örnekler sunmayı amaçlamaktadır	Genel Teorik: Örnek uygulama	Enflasyon düzeltmelerine ilişkin uygulamaya konulan muhasebe standartlarının fiyat endekslerinin belirlenmesi ve farklı düzeyde etkilenen mali tablo kalemlerine ilişkin bazı eksiklikleri olduğu belirtilmiştir.
Yenisu (2022)	Örnek bir uygulama üzerinden enflasyon muhasebesine ilişkin bilgiler vermek	Genel Teorik: Örnek uygulama	Enflasyon muhasebesinin meslek mensuplarına daha iyi anlaşılması gerektiği ve enflasyonist dönemlerde enflasyon muhasebesinin dönemler itibarıyla sürekli uygulanmasının geçeye uygun finansal raporlamaya yardımcı olacağı sonuçlarına ulaşılmıştır.
Shamsadini ve diğerleri (2022)	Sabit varlıkların yeniden değerlendirilmesi ile finansal rasyolar arasındaki ilişkileri tespit etmek	Tahran borsasına kote 112; Bombay borsasına kote 563 işletmenin 2015-2019 yılları arasındaki mali verileri	Sabit varlıkların yeniden değerlendirilmesi ile finansal kaldıraç, likidite ve varlık büyüklüğü arasında pozitif anlamlı ilişkiler olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Tablo 1 (Devamı). Literatür Taraması

Koçak ve diğerleri (2023)	Fiyatlar genel düzeyindeki artışların firma performansındaki etkisini tespit etmek	Tekstil sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin 2021 yılı mali tablo verileri.	Enflasyon düzeltme işlemleri sonrasında işletmelerin performans sıralamalarında kısmi değişiklikler olduğu ve bu değişikliklerin parasal kalemlerin büyüklüğünden kaynaklandığı tespit edilmiştir.
Tunay ve Tunay (2023)	Enflasyonun sigorta işletmelerinin performansı ve prim üretimi üzerindeki etkilerini tespit etmek	Sigortacılık alanında faaliyettedir bulunan işletmelerin 2006-2008-2022 yılları mali tablo verileri	Kârlılık ölçütlerinin ve prim üretimlerinin enflasyondan minimum düzeyde etkilendiği belirlenmiş ve sigorta işletmelerinin enflasyondan korunduğu bulgularına ulaşılmıştır.
Gökten ve diğerleri (2023)	Enflasyon muhasebesi uygulamalarının mali tablolar üzerindeki etkisini tespit etmek	BİST 30 endeksinde yer alan imalat işletmelerinin 2017-2021 yılları arasındaki mali verileri	Enflasyon düzeltme işlemlerinin mali tablolar üzerinde ciddi değişikliklere neden olduğu tespit edilmiştir.
Haberal (2023)	Enflasyon düzeltme işlemlerinde parasal kalemlerin satın alma gücü üzerindeki etkileri tespit etmek	Türkiye’de bankacılık sektöründe faaliyet gösteren 38 bankanın 2022 yılı mali verileri	Araştırma kapsamında yer alan bankaların enflasyonist dönemde satın alma güçlerinde azalma olduğu bulgularına ulaşılmıştır.
Doğan (2023)	Yasal düzenlemeler çerçevesinde enflasyon uygulamalarını değerlendirmek	Genel teorik inceleme	Mevzuatta yer alan bilgilerin vergisel amaçlı olduğu ve düzenlemelerde benzer hükümler olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.
Peker (2023)	Enflasyon muhasebesi düzenlemeleri kapsamında çeşitli muhasebe uygulamaları gerçekleştirmek	Genel Teorik: Örnek uygulama	Enflasyonun yükseldiği dönemlerde, enflasyon muhasebesi uygulamalarının gerçeğe uygun sunuma katkı sağlayacağı belirtilmiştir.
Çetin ve Bozdoğan (2023)	Enflasyon muhasebesini konu edinen çalışmaların tespitini gerçekleştirmek	Genel teorik inceleme	Enflasyon muhasebesine ilişkin çalışmaların 2023 yılında artış gösterdiği bulgularına ulaşılmıştır.
Yılmaz (2023)	Enflasyonun mali tablolar üzerindeki etkilerini tespit etmek	Enerji sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin 2008-2022 yılları arasındaki mali verileri	Fiyatların sürekli yükseldiği bir dönemde enflasyon muhasebesi uygulamalarının gerçeğe uygun sunuma katkı sağladığı bulgularına ulaşılmıştır.
Hiçyorulmaz ve Akdoğan (2023)	Enflasyon muhasebesi uygulamalarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.	Genel teorik inceleme	Çalışmada, enflasyon muhasebesi uygulamalarına ilişkin örnek uygulamalara yer verilmiştir
Gökçen (2023)	Enflasyonun mali tablolar üzerindeki etkilerini belirlemek.	Genel teorik inceleme	Çalışmada enflasyon muhasebesinin önemine ve enflasyon düzeltme işlemlerinin önemine vurgu yapılmıştır.

Enflasyonun firma performansı üzerindeki etkileri inceleyen akademik araştırmalar incelendiğinde, söz konusu konu hakkında yeterli düzeyde çalışma olmadığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda söz konusu bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5.ARAŞTIRMANIN TASARIMI

Araştırma tasarımı içerisinde, çalışmanın sistematığına ilişkin çeşitli bilgiler yer almaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, kapsamı, araştırmada kullanılan analiz yöntemi, araştırmanın kısıtları ve bulgular aşağıda açıklanmıştır.

5.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Araştırmada, enflasyon düzeltmelerinin firma performansı üzerinde etkisi var mı sorusuna cevap aranmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, enflasyon düzeltme işlemlerinin firma performansı üzerinde herhangi bir etkisinin olup olmadığını tespit etmektir. Çalışmada imalat sektöründe yer alıp, metal eşya grubunda faaliyet gösteren 11 işletmenin 2021, 2022 ve 2023 yılları mali tablo verileri incelenip örneklem kapsamı oluşturulmuştur. Çalışmaya dahil edilen şirketler aşağıda Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Araştırmada Yer Alan İşletmelerin (Metal Eşya) Kod ve Unvanları

Şirket Unvanı	Şirket Kodu
A(1) Arçelik A.Ş	ARCLK
A(2) Ege Endüstri Ve Ticaret A.Ş.	EGEEN
A(3) Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	FROTO
A(4) Jantsa Jant Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	JANTS
A(5) Karsan Otomotiv Sanayii Ve Ticaret A.Ş.	KARSN
A(6) Otokar Otomotiv Ve Savunma Sanayi A.Ş.	OTKAR
A(7) Parsan Makina Parçaları Sanayii A.Ş.	PARSN
A(8) Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.	TOASO
A(9) Türk Traktör Ve Ziraat Makineleri A.Ş.	TTRAK
A(10) Vestel Beyaz Eşya Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	VESBE
A(11) Vestel Elektronik Sanayi Ve Ticaret A.Ş.	VESTL

Borsa İstanbul’a kote olmuş işletmelerin büyük bir kısmı İmalat sanayiinde ve alt sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelerden meydana gelmektedir. İmalat sanayii bir ülkenin gelişme ve kalkınma sürecinin en temel sektörel göstergesi niteliğindedir ve reel ekonominin lokomotifleri olarak kabul edilmektedir (Polat, 2011: 24-25; Satır, 2022: 111). Diğer taraftan imalat sanayi alt sektöründe yer alan metal eşya grubunda faaliyette bulunan işletmelerin varlık büyüklüğünün büyük bir kısmı maliyet bedeli ile kayıt altına alınan sabit kıymetlerden oluşmaktadır ve bu işletmeler enflasyonist bir dönemde artan mal ve hizmet fiyatlarından olumsuz yönde etkilenmektedir. Belirtilen bu nedenlerle ve enflasyonun etkisini net bir şekilde tespit etmek amacıyla metal eşya sektöründe yer alan 11 işletme örneklem kapsamına dahil edilmiştir. Nitekim Uygurtürk ve Korkmaz (2012), Yanık ve Eren (2017), Işıldak (2018), Şahin ve Sarı (2019), Söylemez (2020) çalışmalarında imalat sanayiinde yer alan işletmelerin mali tablo verilerinin kullanıldığı görülmektedir.

5.2. Araştırmada Kullanılan Değişkenler ve Enflasyon Düzeltmesi

Mali tablolardan elde edilen birçok finansal oran işletmelerin performans göstergeleri olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmadaki performans kriterleri Akbulut ve Rençber (2015), Yanık ve Eren (2017), Şit ve Ekşi (2017) Şahin ve Sarı (2019) çalışmalarından faydalanılarak oluşturulmuş, kullanılan oranlar ve önem dereceleri Tablo 3’te açıklanmıştır.

Tablo 3. Kullanılan Performans Kriterleri

Finansal Oranlar- Performans Kriterleri	Kısaltmalar		Ağırlıkları*a
Cari Oran	CO	C1	5,6
Likidite Oranı	LO	C2	7
Maddi Duran Varlık/Öz Kaynak *b	MDVÖ	C3	6
Net Satışlar/Toplam Aktif	NSTA	C4	8
Dönem Net Kârı/Net Satışlar	DNKNS	C5	8,3
Dönem Net Kârı/Öz Kaynak	DNKÖ	C6	8,6
Dönem Net Kârı/Toplam Aktif	DNKTA	C7	9,6

*a Performans kriterleri, uzman görüşlerinin aritmetik ortalamaları alınarak ağırlıklandırılmıştır. Uzmanlar, üniversitede öğretim elemanı olarak görev yapan üç kişiden oluşmaktadır ve uzman görüşleri mülakat yöntemi kullanılarak alınmıştır.

*b Karar değişkeninin minimizasyonu hedeflenmiştir.

Parasal olan ve parasal olmayan kalemlerin ayrımının temelinde ilgili iktisadi kıymetin değerlendirme ölçüsü yer almaktadır. Yani dönem sonu değerlendirme ölçütü bu ayrıma imkân sağlamaktadır. Parasal olmayan kalemler enflasyon düzeltilmesine tabidir. Ancak parasal olmayan kıymetler gerçeğe uygun değer (GUD) ile ölçümleniyorsa bu kalemlere ilişkin enflasyon düzeltme işlemi yapılmamaktadır (Arzova ve Şahin, 2022: 19-20; TMS 29). Örneğin duran varlıklar içerisinde yer alan yatırım amaçlı gayrimenkullerin GUD ile değerlendirilmesi nedeniyle ilgili kıymetlere ilişkin enflasyon düzeltmesi yapılmamaktadır. Araştırmada, örneklem kapsamında yer alan işletmelerin denetim raporları ve dipnotları incelenmiş, varlık ve kaynak kalemlerinin değerlendirme ölçütleri dikkate alınarak parasal, parasal olmayan kalem ayrımı aşağıdaki Tablo 4'te⁵ yapılmıştır.⁶

Tablo 4. Parasal ve Parasal Olmayan Kalemler

Parasal Kalemler	Parasal Olmayan Kalemler
Nakit ve Nakit Benzerleri	Stoklar
Ticari Alacaklar	Peşin Ödenmiş Giderler*
Finansal Yatırımlar*	Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar
Cari Dönem Vergileri	GUD ile Değerlenmeyen Finansal Yatırımlar*
Türev Araçlar*	Ertelenmiş Vergi Varlığı
Ticari Borçlar	Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü
Yatırım Amaçlı Gayri Menkuller*	Özkaynak

Çalışmada;

-Gerçeğe uygun değer ile ölçümlenen finansal yatırımlar, türev araçlar ve yatırım amaçlı gayrimenkuller parasal kalem olarak nitelendirilmiştir.

- Peşin ödenmiş giderler, satın alma gücünün korunması nedeniyle parasal olmayan kalem olarak nitelendirilmiştir.

- GUD ile değerlendirilmeyen finansal yatırımlar, öz kaynak yöntemiyle ölçümlenen yatırımları ifade etmektedir.

Enflasyonist dönemlerde mali tablo kalemlerinin (parasal olmayan) düzeltilmesi sırasında genel fiyat düzeyi, ikame maliyet ve karma maliyet yöntemleri kullanılmaktadır. İkame ve karma maliyet yöntemlerinde spesifik fiyat hareketlerinin baz alınması nedeniyle, bu iki yöntemin uygulanmasında güçlükler meydana gelmektedir (Altınışık,2019: 67). Bu doğrultuda çalışmada, mali tabloların düzeltilmesi aşamasında (Parasal olmayan kalemler) muhasebe uygulamalarında benimsenme düzeyi yüksek olan (Özdemir ve Arslan 2007) genel fiyat düzeyi yaklaşımı kullanılmış ve finansal tablolarda yer alan parasal olmayan kalemler düzeltme katsayısı ile

⁵ Tablo 4'te parasal olan ve parasal olmayan kalemlerin bir kısmı yer almaktadır.

⁶ Araştırmada parasal olan ve parasal olmayan kalemlerin ayrımı aşamasında Hiçyorulmaz ve Akdoğan (2023), Haberal (2023), Arzova ve Şahin (2022), Yenisu (2022), Keleş (2015), Akdoğan (2013), Dursun (2010), Demir (2006), Çelik (2003) çalışmalarından faydalanılmıştır.

düzeltilmiştir. TÜİK tarafından yayınlanan enflasyon oranları kapsamında belirlenen düzeltme katsayıları ise aşağıdaki gibidir.

*2021 yılı=1.798   * 2022 yılı=1.977   *2023 yılı=1.442

5.3. Araştırma Yöntemi

Çalışmada enflasyon düzeltme işlemlerinin firma performansı üzerindeki etkisini tespit etmek için Dash ve diğerleri (2017) ve Koçak ve diğerleri (2023) çalışmalarıyla benzer şekilde TOPSIS analiz yönteminden faydalanılmıştır. TOPSIS yöntemi Hwang ve Yoon (1981) tarafından önerilmiştir. TOPSIS yöntemi alternatiflerin en iyi ve en kötü değerlere göre Öklid uzaklıklarını dikkate alır (Huang ve diğerleri, 2011: 3580). Tercih edilmesi gereken alternatif, pozitif ideal çözüme en yakın ve negatif ideal çözüme en uzak olan olmalıdır (Hwang ve Yoon, 1981: 128).

TOPSIS yöntemi Eşitlik (1)'de gösterilen m alternatif ve n kriter içeren karar matrisi (D) ile değerlendirmeye başlar (Hwang ve Yoon, 1981: 130).

$$D = \begin{matrix} & X_1 & X_2 & \cdots & X_j & \cdots & X_n \\ \begin{matrix} A_1 \\ A_2 \\ \vdots \\ A_i \\ \vdots \\ A_m \end{matrix} & \begin{bmatrix} x_{11} & x_{12} & \cdots & x_{1j} & \cdots & x_{1n} \\ x_{21} & x_{22} & \cdots & x_{2j} & \cdots & x_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots & \ddots & \vdots \\ x_{i1} & x_{i2} & \cdots & x_{ij} & \cdots & x_{in} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots & \ddots & \vdots \\ x_{m1} & x_{m2} & \cdots & x_{mj} & \cdots & x_{mn} \end{bmatrix} \end{matrix} \quad (1)$$

Eşitlik (1)'de A_i ile i. alternatif gösterilmektedir. x_{ij} ile i. alternatifin j. kritere göre sayısal çıktısını, performansı temsil edilmektedir. TOPSIS yöntemi karar matrisindeki her bir kriterin ya monoton olarak artan fayda ya da monoton olarak azalan fayda sağladığını varsayar. Karar vericilerden elde edilen kriter ağırlıkları da yönteme dahil edilir. Basitlik açısından TOPSIS yöntemi bir dizi ardışık adım olarak sunulmuştur (Hwang ve Yoon, 1981: 130-132).

1. Adım: normalize edilmiş karar matrisi hesaplanır. Farklı ölçüm boyutlarına sahip kriter özellikleri karşılaştırma yapılabilmesi için tek boyuta indirgenir. Normalize Edilmiş Karar Matrisi (R) elemanlarının her biri (r_{ij}) Eşitlik (2) yardımı ile hesaplanır.

$$r_{ij} = \frac{x_{ij}}{\sqrt{\sum_{i=1}^m x_{ij}^2}} \quad (2)$$

2. Adım: ağırlıklı normalize edilmiş karar matrisi hesaplanır. Karar vericilerden elde edilmiş bir dizi kriter ağırlığı ($w = w_1, w_2, \dots, w_j, \dots, w_n$) bu aşamada yönteme dahil edilir. Kriter ağırlıkları toplamı 1 olmalıdır ($\sum_{j=1}^n w_j = 1$). Ağırlıklı Normalize Edilmiş Karar Matrisi (V)'nin elemanları (v_{ij}) Eşitlik (3)'te gösterildiği gibi her bir kriter ağırlığı ile normalize edilmiş karar matrisindeki sütunların çarpımı ile elde edilir.

$$V = \begin{matrix} & v_{11} & v_{12} & \cdots & v_{1j} & \cdots & v_{1n} \\ & v_{21} & v_{22} & \cdots & v_{2j} & \cdots & v_{2n} \\ & \vdots & \vdots & \ddots & \vdots & \ddots & \vdots \\ & v_{i1} & v_{i2} & \cdots & v_{ij} & \cdots & v_{in} \\ & \vdots & \vdots & \ddots & \vdots & \ddots & \vdots \\ v_{m1} & v_{m2} & \cdots & v_{mj} & \cdots & v_{mn} \end{matrix} = \begin{matrix} & w_1 r_{11} & w_2 r_{12} & \cdots & w_j r_{1j} & \cdots & w_n r_{1n} \\ & w_1 r_{21} & w_2 r_{22} & \cdots & w_j r_{2j} & \cdots & w_n r_{2n} \\ & \vdots & \vdots & \ddots & \vdots & \ddots & \vdots \\ & w_1 r_{i1} & w_2 r_{i2} & \cdots & w_j r_{ij} & \cdots & w_n r_{in} \\ & \vdots & \vdots & \ddots & \vdots & \ddots & \vdots \\ & w_1 r_{m1} & w_2 r_{m2} & \cdots & w_j r_{mj} & \cdots & w_n r_{mn} \end{matrix} \quad (3)$$

3. Adım: pozitif ve negatif ideal çözüm kümeleri belirlenir. Pozitif ideal çözüm (A^*) ve negatif ideal çözüm kümeleri sırasıyla Eşitlik (4) ve (5)'te gösterildiği gibi belirlenir.

$$A^* = \left\{ \left(\max_i v_{ij} \mid j \in J \right), \left(\min_i v_{ij} \mid j \in J' \right) \mid i = 1, 2, \dots, m \right\} = \{v_1^*, v_2^*, \dots, v_j^*, \dots, v_n^*\} \quad (4)$$

$$A^- = \left\{ \left(\min_i v_{ij} \mid j \in J \right), \left(\max_i v_{ij} \mid j \in J' \right) \mid i = 1, 2, \dots, m \right\} = \{v_1^-, v_2^-, \dots, v_j^-, \dots, v_n^-\} \quad (5)$$

Eşitlik (4) ve (5)'te gösterilen J fayda ve J' maliyet kriterleridir. Pozitif ideal çözüm kümesi en çok tercih edilmesi gereken ve negatif ideal çözüm kümesi de en az tercih edilmesi gereken alternatifi göstermektedir.

4. Adım: ayırma ölçüsü hesaplanır. Her alternatif arasındaki ayırım, n boyutlu Öklid mesafesiyle ölçülebilir. Her alternatifi pozitif ideal olandan farklılığının, ayırımının hesaplanmasında Eşitlik (6) kullanılır.

$$S_{i^*} = \sqrt{\sum_{j=1}^n (v_{ij} - v_j^*)^2}, \quad i = 1, 2, \dots, m \quad (6)$$

Benzer şekilde her alternatif için negatif ideal çözüm kümesinden ayırım da Eşitlik (7) ile hesaplanır.

$$S_{i^-} = \sqrt{\sum_{j=1}^n (v_{ij} - v_j^-)^2}, \quad i = 1, 2, \dots, m \quad (7)$$

5. Adım: pozitif ideal çözüme göreli uzaklık katsayısı (C_{i^*}) hesaplanır. Herhangi bir A_i alternatifinin A^* ideal çözümüne göreli uzaklığının hesaplanmasında Eşitlik (8) kullanılır.

$$C_{i^*} = S_{i^-} / (S_{i^*} + S_{i^-}), \quad 0 < C_{i^*} < 1, \quad i = 1, 2, \dots, m \quad (8)$$

Açıkça görülmektedir ki eğer bir alternatifi negatif ideal çözüme uzaklığı 1 ve pozitif ideal çözüme uzaklığı 0 ise göreli yakınlık katsayısı da 1 olur.

6. Adım: tercih sıralaması yapılır. Her alternatif C_{i^*} 'nin azalan sırasına göre tercih sıralamasına tabi tutulur.

Araştırmada, enflasyon düzeltme işlemlerinin firma performansı üzerindeki etkisinin tespiti için TOPSIS yöntemi kullanılarak enflasyon düzeltmesi öncesi ve sonrası performans sıralamaları yapıldı ve her iki duruma ilişkin yapılan sıralamalar karşılaştırılarak enflasyon düzeltme işlemleri sonrasında performans sıralamasının değişip değişmediği belirlenmeye çalışılmıştır.

5.4. Araştırma Kısıtları

Söz konusu bu çalışmanın bazı kısıtları mevcuttur. Özellikle enflasyon muhasebesi uygulamaları kapsamında gerçekleştirilen düzeltme işlemlerinde ihtiyaç duyulan en önemli bilgi, iktisadi kıymetlerin bilançoya alındıkları tarihtir. Parasal olmayan kalemler bilançoya alındıkları tarihten itibaren düzeltme katsayısı ile düzeltilmektedir. Bu çalışmada, örneklem kapsamında yer alan her bir işletmenin varlık ve kaynak kalemlerinin bilançoya kayıt tarihinin tespiti mümkün olmamıştır. Bu sebeple bilançodaki bütün değerlerin 2020, 2021 ve 2022 Aralık aylarında iktisap edildiği varsayılmış ve bu tarihler baz alınarak düzeltme işlemleri gerçekleştirilmiştir. Çalışmadaki bir diğer kısıt ise parasal kalemlerin neden olduğu parasal kazanç ve kayıpların tespitine ilişkindir. Dönem içindeki parasal tutarlardaki değişiklikler ortalama enflasyon oranı yerine düzeltme katsayıları (1.79, 1.977, 1.442) kullanılarak hesaplanmıştır.

5.5. Araştırma Bulguları

Çalışma kapsamında yer alan 11 işletmenin enflasyon düzeltmesi öncesi ve sonrası performans kriterleri, enflasyon düzeltmesi öncesi parasal-parasal olmayan varlık-kaynak kalemleri, işletmelerin performanslarını değerlendirmek üzere kullanılan TOPSIS yönteminin aşamaları (Yalnızca 2021 yılına ilişkin bilgiler ve aşamalar verilmiştir) ve bulgular aşağıdaki gibidir.

Tablo 5: 2021 Yılı Enflasyon Düzeltmesi Öncesi ve Sonrası Performans Kriterleri

Şirketler	C1		C2		C3		C4	
	Önce	Sonra	Önce	Sonra	Önce	Sonra	Önce	Sonra
A1	1,4714	1,8000	1,0559	1,0562	0,6234	0,4707	1,0360	1,4984
A2	4,2016	5,1464	3,0056	3,0056	0,0597	0,0887	0,8585	1,3596
A3	1,5789	1,7792	1,3254	1,3254	0,5074	0,4335	2,1179	3,2737
A4	1,8153	2,4005	1,0747	1,0747	0,5815	0,5755	1,2797	1,6899
A5	0,9008	1,0268	0,7538	0,7636	0,7688	0,4872	0,6413	0,9518
A6	1,3885	1,7836	0,8884	0,8884	0,2651	0,1979	0,8735	1,3030
A7	0,5726	0,8058	0,2774	0,2774	1,5770	1,1434	0,3626	0,4754
A8	1,1753	1,3119	1,0024	1,0024	0,3315	0,3013	1,3823	2,2199
A9	1,4673	1,8754	0,9506	0,9506	0,3068	0,2563	2,1759	3,2130
A10	1,1820	1,4443	0,8726	0,8904	0,6693	0,5587	1,4432	2,0863
A11	0,6821	0,9355	0,3708	0,3782	0,7203	0,5388	0,9265	1,3673

Tablo 5'te örneklem kapsamında yer alan işletmelerin enflasyon düzeltmesi öncesi performans kriterleri ile enflasyon düzeltmesi sonrasındaki performans kriterleri karşılaştırılmıştır

Tablo 6. 2021 Yılı Enflasyon Düzeltmesi Öncesi ve Sonrası Performans Kriterleri

Şirketler	C5		C6		C7	
	Önce	Sonra	Önce	Sonra	Önce	Sonra
A1	0,0477	0,1574	0,1854	0,6011	0,0494	0,2359
A2	0,5751	0,2266	0,6600	0,4138	0,4937	0,3081
A3	0,1238	0,1481	1,0238	1,3319	0,2622	0,4849
A4	0,2698	0,2773	0,5394	0,6257	0,3452	0,4686
A5	0,0374	0,3287	0,0900	0,6889	0,0240	0,3129
A6	0,2310	0,3436	0,8319	1,2070	0,2018	0,4477
A7	0,1622	0,7998	0,1456	0,6775	0,0588	0,3802
A8	0,1105	0,1299	0,6426	0,8749	0,1528	0,2884
A9	0,1135	0,1482	0,7572	1,0590	0,2471	0,4763
A10	0,0939	0,1538	0,3679	0,6429	0,1355	0,3208
A11	0,0663	0,1814	0,2429	0,6577	0,0614	0,2480

Tablo 6'da örneklem kapsamında yer alan işletmelerin enflasyon düzeltmesi öncesi performans kriterleri ile enflasyon düzeltmesi sonrasındaki performans kriterleri karşılaştırılmıştır

Tablo 7. 2021 Yılı Enflasyon Düzeltmesi Öncesi Parasal-Parasal Olmayan Varlık-Kaynak Kalemleri

Şirketler	Parasal		Parasal Olmayan	
	Varlık	Kaynak	Varlık	Kaynak
A1	45.485.500	65.695.123	39.593.106	19.383.483
A2	990.331.615	275.129.982	403.192.915	1.118.394.548
A3	29.360.968	32.644.315	13.431.885	10.148.538
A4	608.580.523	578.924.356	955.828.270	985.484.437
A5	2.053.973	2.747.528	1.683.293	989.738
A6	3.376.611	4.492.991	2.612.915	1.496.535
A7	988.729.210	2.681.669.232	2.908.966.155	1.216.026.133
A8	17.241.764	17.729.950	6.231.577	5.743.391
A9	3.235.249.536	4.059.652.495	2.875.397.057	2.050.994.098
A10	7.428.791	9.296.758	6.760.622	4.892.655
A11	24.180.696	33.650.827	18.911.993	9.441.862

Tablo 7’de örneklem kapsamında yer alan işletmelerin enflasyon düzeltmesi öncesi parasal ve parasal olmayan kalemlerine ilişkin bilgiler verilmiştir.

1.Aşama: Karar matrisinin oluşturulması

Tablo 8. 2021 Yılı Enflasyon Düzeltmesi Öncesi Karar Matrisi

Şirketler	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7
A1	1,471	1,056	0,623	1,036	0,048	0,185	0,049
A2	4,202	3,006	0,060	0,859	0,575	0,660	0,494
A3	1,579	1,325	0,507	2,118	0,124	1,024	0,262
A4	1,815	1,075	0,581	1,280	0,270	0,539	0,345
A5	0,901	0,754	0,769	0,641	0,037	0,090	0,024
A6	1,388	0,888	0,265	0,873	0,231	0,832	0,202
A7	0,573	0,277	1,577	0,363	0,162	0,146	0,059
A8	1,175	1,002	0,331	1,382	0,111	0,643	0,153
A9	1,467	0,951	0,307	2,176	0,114	0,757	0,247
A10	1,182	0,873	0,669	1,443	0,094	0,368	0,135
A11	0,682	0,371	0,720	0,926	0,066	0,243	0,061

2.Aşama: Normalize Edilmiş Karar Matrisinin (R) Oluşturulması

Tablo 9. 2021 Yılı Enflasyon Düzeltmesi Öncesi Normalize Edilmiş Karar Matrisi

Şirketler	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7
A1	0,252	0,254	0,271	0,239	0,065	0,096	0,065
A2	0,720	0,723	0,026	0,198	0,782	0,343	0,645
A3	0,271	0,319	0,220	0,488	0,168	0,531	0,343
A4	0,311	0,258	0,252	0,295	0,367	0,280	0,451
A5	0,154	0,181	0,334	0,148	0,051	0,047	0,031
A6	0,238	0,214	0,115	0,201	0,314	0,432	0,264
A7	0,098	0,067	0,685	0,084	0,221	0,076	0,077
A8	0,201	0,241	0,144	0,319	0,150	0,334	0,200
A9	0,251	0,229	0,133	0,501	0,154	0,393	0,323
A10	0,203	0,210	0,291	0,333	0,128	0,191	0,177
A11	0,117	0,089	0,313	0,214	0,090	0,126	0,080

3.Aşama: Ağırlıklı Standart Karar Matrisinin (V) Oluşturulması

Tablo 10. 2021 Yılı Enflasyon Düzeltmesi Öncesi Ağırlıklandırılmış Normalize Edilmiş Karar Matrisi

Şirketler	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7
A1	0,026	0,033	0,030	0,036	0,010	0,016	0,012
A2	0,075	0,094	0,003	0,030	0,123	0,056	0,118
A3	0,028	0,042	0,025	0,073	0,027	0,086	0,063
A4	0,033	0,034	0,028	0,044	0,058	0,046	0,082
A5	0,016	0,024	0,037	0,022	0,008	0,008	0,006
A6	0,025	0,028	0,013	0,030	0,049	0,070	0,048
A7	0,010	0,009	0,077	0,013	0,035	0,012	0,014
A8	0,021	0,031	0,016	0,048	0,024	0,054	0,036
A9	0,026	0,030	0,015	0,075	0,024	0,064	0,059
A10	0,021	0,027	0,033	0,050	0,020	0,031	0,032
A11	0,012	0,012	0,035	0,032	0,014	0,021	0,015

4.Aşama: İdeal (A+) ve Negatif İdeal (A-) Çözümün Belirlenmesi

Tablo 11. 2021 Yılı Enflasyon Düzeltmesi Öncesi İdeal (A+) ve Negatif İdeal (A-) Çözümün Belirlenmesi

Pozitif İdeal Çözüm	0,075	0,094	0,003	0,075	0,123	0,086	0,118
Negatif İdeal Çözüm	0,010	0,009	0,077	0,013	0,008	0,008	0,006

5. ve 6.Aşama: Enflasyon Düzeltme Öncesi ve Sonrası Pozitif (Sİ+), Negatif (Sİ-) Uzaklıklar, Yakınlık katsayıları (Ci+) ve Performans Sıralamalarının Belirlenmesi

Tablo 12. 2021 Yılı Enflasyon Düzeltmesi Öncesi ve Sonrası Uzaklık, Yakınlık Katsayıları ve Performans Sıralamaları

Şirketler	Sİ+		Sİ-		Ci+ değeri		Sıralamalar	
	Önce	Sonra	Önce	Sonra	Önce	Sonra	Önce	Sonra
A1 ARÇELİK	0,194	0,143	0,060	0,058	0,238	0,287	8	10
A2 EGE END.	0,055	0,113	0,213	0,129	0,795	0,533	1	1
A3 FORD	0,134	0,122	0,133	0,108	0,498	0,470	3	2
A4 JANTSA	0,120	0,123	0,119	0,071	0,500	0,366	2	6
A5 KARSAN	0,211	0,138	0,044	0,058	0,171	0,296	10	8
A6 OTOKAR	0,140	0,116	0,111	0,093	0,443	0,445	5	4
A7 PARSAN	0,212	0,147	0,028	0,102	0,118	0,410	11	5
A8 TOFAŞ	0,159	0,138	0,094	0,077	0,372	0,356	6	7
A9 T.TRAKTÖR	0,143	0,127	0,121	0,103	0,459	0,448	4	3
A10 VESTEL B.	0,173	0,142	0,072	0,060	0,295	0,296	7	9
A11 VESTEL E.	0,201	0,156	0,049	0,047	0,196	0,230	9	11

Enflasyon düzeltmesi öncesi ve sonrasındaki performans sıralamalarını gösteren Tablo 12 incelendiğinde, 2021 yılı kapsamında enflasyon düzeltmesi öncesi en iyi performansa sahip işletmelerin EGE END., JANTSA ve FORD olduğu; en kötü performansa sahip işletmelerin ise PARSAN, KARSAN ve VESTEL E. olduğu görülmektedir. Düzeltme katsayısı kullanılarak gerçekleştirilen enflasyon düzeltmesi sonrasında gerçekleştirilen performans sıralamasında en iyi performansa sahip işletmeler EGE END., FORD ve T. TRAKTÖR olarak gerçekleşmiş; en kötü performansa sahip işletmeler ise VESTEL B., ARÇELİK ve VESTEL E. olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan enflasyon düzeltmesi öncesi performans sıralamasında 2. sırada yer alan JANTSA enflasyon düzeltmeleri sonrasında 6. sıraya gerilediği; enflasyon düzeltmesi öncesi 11. sırada yer alan PARSAN ise düzeltme sonrasında 5. sıraya yükseldiği görülmektedir. Yine düzeltme öncesi performans sıralamasında 8. sırada yer alan ARÇELİK, düzeltmesi sonrasında 10. sıraya gerilediği; düzeltme öncesi 10. sırada yer alan KARSAN düzeltme sonrasında 8. sıraya yükseldiği belirlenmiştir.

Enflasyon düzeltmesi sonrasında elde edilen performans kriterleri ile gerçekleştirilen sıralamalarda bazı işletmelerin sıralamalarında belirgin düzeyde değişiklik olduğu görülmektedir. Enflasyon düzeltmesi sonrasında Tablo 6-7’de görüldüğü üzere, işletmelerin performans göstergeleri olan finansal oranlarda bazı değişiklikler olmuştur. Finansal oranlardaki değişikliklerin temel nedenin, işletmelerin parasal-parasal olmayan varlık ve kaynak kalemlerinin ağırlıklarının birbirinden farklı olması ve parasal varlık ve kaynak hesaplarından doğan net kazanç ve kayıpların olduğu düşünülmektedir. Şöyle ki enflasyon düzeltmeleri öncesi gerçekleştirilen performans sıralamasında 2. sırada yer alan JANSTA düzeltme sonrasında 6. sıralamaya gerilemiştir. Söz konusu bu farklılık işletmenin enflasyon düzeltmesi sonrasındaki kârlılık oranlarındaki değişiklikten kaynaklanmaktadır. Enflasyon düzeltmesi sonrası birçok işletmenin kârlılık oranlarında artış meydana gelmiştir. Ancak JANTSA’nın parasal varlıklarının parasal kaynaklarından fazla olması nedeniyle, düzeltme sonrası ilgili işletmenin dönem net kârında

azalma olmuş ve bu durum kârlılık oranlarında diğer işletmelere nazaran daha az bir artışa neden olmuştur. Netice itibariyle enflasyon düzeltmesi sonrasında performans sıralamasında JANTSA 6.sıraya gerilemiştir.

Enflasyon düzeltmesi öncesi 11. sırada yer alan PARSAN enflasyon düzeltmesi sonrası gerçekleştirilen performans sıralamasında 5. sıraya yükselmiştir. İlgili işletmenin parasal ve parasal olmayan varlık-kaynak hesapları incelendiğinde, parasal kaynak hesaplarının varlık hesaplardan yaklaşık 3 kat fazla olduğu (Bknz: Tablo 7) görülmektedir. Bu durum, işletmenin kârlılık oranlarında pozitif yönde belirgin bir değişikliğe neden olmuş, PARSAN şirketi enflasyon düzeltmesi sonrasında 5. sıraya yükselmiştir. Diğer taraftan enflasyon düzeltmeleri öncesi 1. sırada yer alan EGE END düzeltme sonrasındaki performans sıralamasında yine 1. sırada olduğu görülmektedir. EGE END. şirketinin enflasyon düzeltmesi sonrasındaki performans sıralamasında değişiklik olmamıştır. İşletmenin parasal varlıklarının parasal kaynaklarından fazla olması nedeniyle enflasyon düzeltmesi sonrasında performans sıralamasında gerilemesi beklenirken, düzeltme sonrasında yine 1.sırada yer almıştır. EGE END. şirketinin düzeltme sonrasında yine 1. sırada yer alması Maddi Duran Varlık / Öz Kaynak oranının örneklem kapsamındaki diğer işletmelere nazaran düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Benzer şekilde enflasyon düzeltmesi sonrasında 10. sıradan 8.sıraya yükselen KARSAN Maddi Duran Varlık / Öz Kaynak oranının düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 13. 2022 Yılı Enflasyon Düzeltmesi Öncesi ve Sonrası Uzaklık, Yakınlık Katsayıları ve Performans Sıralamaları

Şirketler	Sİ+		Sİ-		Ci+ değeri		Sıralamalar	
	Önce	Sonra	Önce	Sonra	Önce	Sonra	Önce	Sonra
A1 ARÇELİK	0,190	0,149	0,036	0,053	0,158	0,262	9	9
A2 EGE END.	0,060	0,102	0,196	0,141	0,764	0,581	1	1
A3 FORD	0,140	0,132	0,122	0,106	0,465	0,444	5	2
A4 JANTSA	0,127	0,138	0,111	0,058	0,467	0,297	4	7
A5 KARSAN	0,201	0,153	0,017	0,055	0,078	0,265	11	8
A6 OTOKAR	0,161	0,133	0,071	0,086	0,305	0,392	7	4
A7 PARSAN	0,176	0,165	0,085	0,088	0,326	0,347	6	6
A8 TOFAŞ	0,128	0,145	0,118	0,087	0,480	0,374	3	5
A9 T.TRAKTÖR	0,131	0,132	0,123	0,097	0,485	0,423	2	3
A10 VESTEL B.	0,188	0,161	0,041	0,042	0,178	0,207	8	10
A11 VESTEL E.	0,208	0,173	0,022	0,034	0,096	0,163	10	11

Tablo 13'te 2022 yılı için enflasyon düzeltmesi öncesi ve sonrası yapılan sıralamalar yer almaktadır. Enflasyon düzeltmesi öncesi en iyi sıralamalara sahip işletmelerin EGE END., T. TRAKTÖR ve TOFAŞ olduğu; en kötü sıralamalara sahip olan işletmelerin ise KARSAN, VESTEL E. ve ARÇELİK olduğu görülmektedir. Enflasyon düzeltmesi sonrası en iyi sıralamalara sahip işletmeler EGE END., FORD ve T. TRAKTÖR'dür. Sıralamaları en kötü olan işletmeler ise VESTEL E., VESTEL B. ve Arçelik'tir. EGE END. hem enflasyon düzeltmesi öncesinde hem de düzeltme sonrası yapılan sıralamalarda 1. konumdadır. Bu durumun işletmenin Maddi Duran Varlık / Öz Kaynak oranının düşük olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. FORD enflasyon düzeltmesi öncesi 5. sıradayken, enflasyon düzeltmeleri sonrası 2. sıraya yükselmiştir. FORD şirketinin parasal varlık ve kaynak hesapları incelendiğinde, parasal kaynaklarının parasal varlıklarından fazla olduğu tespit edilmiştir. FORD şirketinin 2. sıraya yükselmesindeki temel nedenin parasal kaynak tutarları olduğu söylenebilir. OTOKAR enflasyon düzeltmeleri öncesinde gerçekleştirilen performans sıralamasında 7. sıradayken, enflasyon düzeltmeleri sonrasında 4. sıraya yükselmiştir. Sıralamalardaki bu yükselişin temel nedeninin Maddi Duran Varlık / Öz Kaynak oranı olduğu söylenebilir. Çünkü OTOKAR enflasyon düzeltmesi sonrasında Maddi Duran Varlık / Öz Kaynak oranında azalma olduğu tespit edilmiştir. KARSAN enflasyon düzeltmesi öncesi gerçekleştirilen sıralamada 11. sırada yer alırken, enflasyon düzeltmesi sonrasında 8.sıraya yükselmiştir. Söz konusu bu değişikliğin parasal

kaynakların parasal varlıklardan yüksek olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Enflasyon düzeltmeleri öncesinde 4. sırada yer alan JANTSA enflasyon düzeltmeleri sonrasında 7. sıraya gerilemiştir. Bu değişikliğin nedeninin Maddi Duran Varlık / Öz Kaynak oranı olduğu söylenebilir.

Tablo 14. 2023 Yılı Enflasyon Düzeltmesi Öncesi ve Sonrası Uzaklık, Yakınlık Katsayıları ve Performans Sıralamaları

Şirketler	Sİ+		Sİ-		Ci+ değeri		Sıralamalar	
	Önce	Sonra	Önce	Sonra	Önce	Sonra	Önce	Sonra
A1 ARÇELİK	0,168	0,134	0,040	0,057	0,194	0,300	9	8
A2 EGE END.	0,120	0,145	0,127	0,098	0,515	0,405	4	4
A3 FORD	0,084	0,094	0,148	0,133	0,638	0,586	2	2
A4 JANTSA	0,139	0,135	0,070	0,065	0,335	0,325	5	7
A5 KARSAN	0,166	0,171	0,040	0,026	0,195	0,130	8	11
A6 OTOKAR	0,148	0,128	0,059	0,068	0,286	0,346	7	6
A7 PARSAN	0,182	0,155	0,043	0,084	0,191	0,352	10	5
A8 TOFAŞ	0,081	0,122	0,122	0,091	0,602	0,429	3	3
A9 T.TRAKTÖR	0,058	0,076	0,172	0,148	0,746	0,661	1	1
A10 VESTEL B.	0,143	0,138	0,060	0,054	0,295	0,280	6	9
A11 VESTEL E.	0,190	0,172	0,023	0,027	0,106	0,134	11	10

2023 yılı kapsamında enflasyon düzeltmeleri öncesinde ve sonrasında gerçekleştirilen sıralamalar Tablo 14'te yer almaktadır. Enflasyon düzeltmeleri öncesinde ve sonrasında en iyi sıralamalara sahip işletmelerin T. TRAKTÖR, FORD ve TOFAŞ olduğu görülmektedir. ARÇELİK, PARSAN ve VESTEL E. enflasyon düzeltmeleri öncesi en kötü sıralamalara sahip işletmelerdir. Enflasyon düzeltmesi sonrasında ise en kötü sıralamaya sahip işletmeler VESTEL B, VESTEL E. ve KARSAN'dır. 2023 yılına ilişkin sıralamalar değerlendirildiğinde, enflasyon düzeltmesi sonrasında belirgin değişiklikler olmadığı, sadece birkaç işletmenin sıralamasında değişiklikler olduğu görülmektedir. Özellikle enflasyon düzeltmeleri öncesinde 10. sırada yer alan PARSAN enflasyon düzeltmeleri sonrasında gerçekleştirilen sıralamada 5. sıraya yükselmiştir. PARSAN'nın performans sıralamasında yükselmesinin nedenin parasal varlık ve kaynak hesaplarındaki tutarlar olduğu söylenebilir. Diğer taraftan VESTEL B. şirketinin enflasyon düzeltmeleri sonrasında 6. sıradan 9.sıraya gerilemesindeki unsurun Maddi Duran Varlık / Öz Kaynak oranı olduğu düşünülmektedir. KARSAN enflasyon düzeltmeleri öncesinde 8. sırada iken, enflasyon düzeltmeleri sonrasında 11. sıraya gerilemiştir. Söz konusu bu gerilemenin nedeninin Maddi Duran Varlık / Öz Kaynak oranı olduğu söylenebilir.

2021, 2022 ve 2023 yılları verileri ve sıralamaları birlikte değerlendirildiğinde sıralamaların en fazla değiştiği yıllar 2021 ve 2022 yıllarıdır. Sıralamaların en az değiştiği yıl ise 2023 yılıdır. Bu kapsamda işletmelerin sahip olduğu parasal varlık ve kaynak kalemlerinin tutarı, enflasyon düzeltmesi sonrasında işletmelerin performans sıralamalarının değişmesine neden olduğu söylenebilir. Parasal varlık kalemlerinin tutarı kaynak kalemlerinin tutarından fazla olan işletmeler, enflasyon düzeltmesi sonrasında yapılan sıralamada gerilerken; parasal kaynak kalemleri varlık kalemlerinden fazla olan işletmeler performans sıralamalarında yükselmektedir. Yine, işletmelerin sermaye yapılarının ya da varlıkları finansman modellerinin enflasyon düzeltme işlemleri sonrasında performans sıralamasını değiştiren bir başka faktör olduğu düşünülmektedir. Nihai anlamda söz konusu bu çalışmada elde edilen bulgular, enflasyon muhasebesi kapsamında gerçekleştirilen düzeltme işlemlerinin işletme performansını etkilediğini göstermektedir.

6.SONUÇ

Enflasyonist dönemde paranın satın alma gücü sabit olmadığı için yükselen mal ve hizmet fiyatlarının işletmelerin faaliyetleri ve mali tabloları üzerinde çeşitli etkileri bulunmaktadır. Bu dönemde işletmelerin sermaye ihtiyacı

artmaktadır ve ihtiyaç duyulan sermayenin genellikle yabancı kaynaklar ile sağlanması nedeniyle işletmelerin sermaye yapılarında bozulmalar meydana gelmektedir. Diğer taraftan enflasyon oranlarında sürekli bir artışın olduğu dönemlerde maliyet bedeli ile kayıt altına alınan stoklar fiktif kârların oluşmasına ve sermayenin vergilendirilmesine neden olmaktadır. Enflasyonun mali tablolar üzerindeki olumsuz etkilerinin giderilmesi, işletme yönetiminin ve yatırımcıların enflasyonist dönemlerde rasyonel kararlar almasını sağlamak amacıyla 30.12.2003 tarihinde 5024 sayılı kanun ve 31.12.2005 tarihinde TMS 29 “Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama” standardı hakkında tebliğ yayınlanmıştır. Türkiye’de enflasyon oranlarının düşmesiyle birlikte söz konusu bu düzenlemelerin uygulanması mümkün olmamıştır. Ancak “213 sayılı Vergi Usul Kanunu (VUK) Geçici Madde: 33 ‘de: (7352 sayılı kanunun 1 inci maddesiyle eklenen geçici madde; Yürürlük: 29.01.2022) “31/12/2023 tarihli mali tablolar, enflasyon düzeltmesi şartlarının oluşup oluşmadığına bakılmaksızın enflasyon düzeltmesine tabi tutulur.” hükmü yer almaktadır (Selimoğlu,2023). Diğer taraftan KGK 2023 yılı itibariyle enflasyon muhasebesi uygulamalarının başlayacağını duyurmuştur (Ayyıldız, 2023). Bu kapsamda enflasyon muhasebesinin ve enflasyon muhasebesi uygulamaları kapsamında gerçekleştirilen düzeltme işlemlerinin mali tablo kalemleri üzerindeki etkisinin tespiti önem arz etmektedir. Bu doğrultuda söz konusu bu çalışmada enflasyon düzeltme işlemlerinin firma performansı üzerindeki etkisinin tespiti amaçlanmıştır. Çalışmada imalat sektöründe yer alan 11 işletme örneklem kapsamını oluşturmaktadır. Enflasyon düzeltme işlemlerinin etkisini tespit etmek amacıyla, enflasyon düzeltmesi öncesi ve sonrasında TOPSİS yöntemi kullanılarak ayrı ayrı performans sıralamaları yapılmış, düzeltme sonrası firma performans sıralamalarının değişip değişmediği tespit edilmiştir.

Çalışmada, enflasyon düzeltmesi sonrasında bazı işletmelerin performans sıralamalarında önemli nitelikte değişiklikler olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Parasal varlık-kaynak hesaplarında yer alan tutarların ve varlıkların fonlanma yöntemlerinin, enflasyon düzeltmesi sonrasında işletmelerin performans sıralamalarını değiştiren en önemli faktörler olduğu düşünülmektedir. Parasal varlıkları kaynaklarından fazla olan işletmelerin enflasyon düzeltmesi aşamasında parasal varlıkları elde bulundurmada doğan kayıpları kârlılık oranlarını olumsuz yönde etkilemiştir. Özellikle, parasal varlıkları kaynaklarından daha fazla olan işletmelerin mali tabloları incelendiğinde, işletmenin kısa vadeli ticari alacaklarının fazla olduğu, enflasyonist dönemde çok fazla vadeli satış yapıldığı belirlenmiştir. Fiyatların sürekli yükseldiği bir dönemde işletme yönetiminin vadeli satış politikası belirlemesi ya da alacaklarını yönetememesi enflasyon düzeltmesi sonrası işletmenin performansının düşmesine neden olduğu söylenebilir. Parasal kaynakları parasal varlıklarından fazla olan işletmelerin ise varlıklarını genel itibariyle kısa vadeli borçlar ile finanse ettiği tespit edilmiştir. Enflasyon düzeltmesi sonrasında işletmelerin performansının yükseldiği görülmesine rağmen işletmeler kısa vadeli yükümlülüklerini ödeyememe riskiyle karşı karşıya gelmiştir. Bu noktada enflasyon oranlarının yüksek seyrettiği dönemlerde enflasyon muhasebesi uygulamalarının yatırımcılar için önem arz ettiği söylenebilir.

Türkiye örnekleme kapsamında enflasyonun yüksek seyrettiği 2020-2023 dönemini içeren ve enflasyon düzeltme işlemlerinin firma performansı üzerindeki etkisini inceleyen çalışmalar araştırıldığında, literatürde söz konusu bu döneme ilişkin yalnızca Koçak ve diğerleri (2023) çalışmasının olduğu görülmektedir. Koçak ve diğerleri (2023) çalışmasında enflasyon düzeltmeleri sonrasında işletmelerin performans göstergelerinde değişiklikler olduğu ve araştırma kapsamındaki işletmelerin varlık ve kaynak büyüklüklerinde artış olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Ancak performans sıralamalarında önemli nitelikte değişiklikler olmadığı görülmüştür. Bu noktada söz konusu bu çalışmadan elde edilen sonuçlar Koçak ve diğerleri (2023) çalışmasıyla benzerlik göstermemektedir.

31.12.2023 tarihi itibariyle enflasyon muhasebesi uygulamaları başlamıştır. Enflasyon muhasebesinin uygulanmasıyla birlikte finansal bilgi kullanıcıları enflasyonun mali tablolar üzerindeki etkilerini görebileceklerdir. Yatırımcılar işletmelerin performansını önemli düzeyde etkileyen, enflasyon düzeltmesi sonrası parasal varlık ve kaynaklardan doğan kayıp ve kazançlar hakkında bilgi sahibi olacaktır. Diğer taraftan enflasyon oranlarının düşmeye başlamasıyla birlikte muhtemelen enflasyon muhasebesi uygulamalarına son verilecektir. Enflasyon muhasebesinin uygulanmadığı hallerde parasal varlık ve kaynakların sebep olduğu kazanç ve kayıplar tespit edilemeyecek, yatırımcılar yetersiz bilgiler ışığında karar vermek zorunda kalacaklardır. Bu noktada KGK

ve diğer idari otoriteler tarafından ilgili yasal düzenlemeler yapılarak enflasyon muhasebesinin uygulanmadığı durumlarda dahi parasal varlık ve kaynak hesaplarından doğan kazanç ve kayıpların mali tablolarda raporlanması sağlanmalıdır. Çünkü söz konusu bu çalışmadan elde edilen sonuçlar, parasal varlık ve kaynak hesaplarının işletmelerin performansını etkilediğini göstermektedir.

Örneklem kapsamında yer alan işletmelerin mali tabloları incelendiğinde, özellikle 2021 yılı finansal tablolarında bazı işletmelerin parasal kaynaklarının, parasal varlıklarından fazla olduğu görülmüştür. Bu durum, enflasyon düzeltmesi sonrasında işletmelerin performansına olumlu olarak yansımıştır. Ancak, söz konusu bu işletmelerin enflasyon oranlarının sürekli yükseldiği dönemlerde varlıklarını borçla finanse ettiği tespit edilmiştir. Fiyatların yükseldiği dönemlerde parasal kaynakların varlıklardan fazla olması, işletmeyi borçlarını ödeyememe riskiyle karşı karşıya getirdiği söylenebilir. Bu kapsamda enflasyonist bir dönemde, işletmelerin borçlanma konusunda daha dikkatli davranması gerekmektedir.

2020 yılının başlarında yükselmeye başlayan enflasyon oranları, enflasyon muhasebesinin uygulanmasını zorunlu kılmıştır ve bazı düzenlemeler yapılmıştır. Muhasebe meslek mensupları, bağımsız denetçiler ve diğer muhasebe uygulayıcıları enflasyon muhasebesini uygulamak zorunda kalmıştır. Ancak, uzun yıllar sonrasında uygulanacak olan enflasyon muhasebesinin meslek mensupları açısından bazı zorluklar ortaya çıkaracağı düşünülmektedir. Çünkü muhasebe uygulayıcılarının enflasyon muhasebesine ilişkin yeterli tecrübeye sahip olmadığı görülmektedir. Bu noktada KGK ve meslek odaları tarafından meslek mensuplarına yeterli düzeyde eğitim verilip, uygulamada doğabilecek hataların önüne geçilmelidir.

Benzer çalışmaların farklı sektörlerde de yapılarak farklılık olup olmadığı araştırılabilir. Ayrıca işletmelerin sektör bazında etkinliklerinin nasıl etkilendiği de araştırılabilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Etik Onay: Bu makale, insan veya hayvanlar ile ilgili etik onay gerektiren herhangi bir araştırma içermemektedir.

Yazar Katkısı: Ahmet AKGEMCİ (%25), M. Mustafa KISAKÜREK (%25), Ayşe Pınar KULAKLI (%25), Abdullah ÖZÇİL (%25)

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author declares that there is no conflict of interest.

Funding: The author received no financial support for the research, authorship and/or publication of this article.

Ethical Approval: This article does not contain any studies with human participants or animals performed by the authors.

Author Contributions: Ahmet AKGEMCİ (%25), M. Mustafa KISAKÜREK (%25), Ayşe Pınar KULAKLI (%25), Abdullah ÖZÇİL (%25)

KAYNAKÇA

- Açık, S. (2006). Enflasyonun finansal tablolar üzerindeki etkilerini giderici bir tedbir olarak enflasyon muhasebesi ve Türkiye'deki yasal düzenlemeler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 345-360.
- Akbulut, R., ve Rençber, Ö.F. (2015). BİST'te İmalat sektöründeki işletmelerin finansal performansları üzerine bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ocak(65), 117-136.
- Akdoğan, N. (2004). *Enflasyon muhasebesi kurumsal yaklaşımlar ve Türkiye uygulaması*. Gazi Kitabevi.
- Akdoğan, N., ve Tenker N., (2001). *Finansal tablolar ve mali analiz teknikleri*, (7.Baskı). Gazi Kitabevi.
- Akdoğan, U. (2013). Onuncu yılındaki enflasyon düzeltmesi düzenlemelerinin devam eden etkileri. *World of Accounting Science*, 15(4), 63-83.
- Aktaş, R. (2009). Enflasyon muhasebesi uygulamasının KOBİ'ler ile SPK'ya tabi işletmelerin finansal tabloları üzerindeki etkisi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (23),a1-15.
-

- Akyol, M. (2023). Enflasyon ve enflasyon muhasebesi çerçevesinde bilançolara etkiye dair genel bakış, *Mali Çözüm*, 33(175), 279-290.
- Altınışık, İ. (2004). Enflasyonun işletmeler üzerindeki etkisi ve bu etkileri gidermeye yönelik yöntemler, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 7(1-2), 119-136.
- Altınışık, İ. (2019). *Enflasyonun işletmeler üzerindeki etkisi ve bu etkileri gidermeye yönelik yöntemler*. İksad Yayınevi.
- Arda, A. (2023). Enflasyon muhasebesi, *Parion Akademik Bakış Dergisi (PABD)*, 2(1), 23-32.
- Arzova, S. B., ve Şahin, B. Ş. (2022). Yüksek enflasyonlu ekonomilerde finansal raporlama süreçleri ve enflasyon muhasebesinin finansal tablolara etkisi, *Mali Çözüm*, 32(170), a13-31.
- Ayarlıoğlu, M.A. (2007). Kâr yönetimi uygulamaları ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda test edilmesi, Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Ayyıldız, N. (2023). KGK enflasyon muhasebesi dedi. Erişim Adresi: <https://www.ekonomim.com/kose-yazisi/kgk-enflasyon-muhasebesi-dedi/717489>.
- Behera, J., ve Mishra, A. K., (2016). Inflation and economic growth nexus in brics: evidence from ardl bound evidence from ardl bounded testing approach, *Asian Journal of Economic Modelling*, 4(1), 1-17. doi: 10.18488/Journal.8/2016.4.1/8.1.1.17
- Bilici, N. (2003). Enflasyonun mali tablolar üzerindeki etkilerini azaltmak için Türkiye'de uygulanan önlemler, Türkiye'de önlemler, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1-2), 65-85.
- Çelik, D., ve Eriş K. (2022). Gelişmiş ülkelerde enflasyonun gelir dağılımı üzerine olan etkisinin panel veri analizi ile incelenmesi, panel veri analizi, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 23(2), 53-68.
- Çelik, A. (2003). Fiyatlar seviyesindeki değişmelerin mali tablolara etkileri ve enflasyon muhasebesi: Enflasyon muhasebesi yöntemlerinden fiyatlar genel seviyesi modeli uygulaması (Uzmanlık tezi). Merkez Bankası.
- Çetin, Ö.O., ve Bozdoğan, T. (2023). Enflasyon muhasebesine geri dönüş: enflasyon muhasebesi konulu makalelerin bibliyometrik analizi, *Dumlupınar Üniversitesi İİBF Dergisi*, 12, 78-89. doi: 10.58627/dpuibf.1378427.
- Dalkılıç, E., Hacıhasanoğlu, T., ve Özdemir, N. (2023). Yüksek enflasyonun mali tablolar, maliyet unsurları, hile yönelimi ve vergi üzerine etkileri. *Güncel gelişmeler ekseninde muhasebe ve denetim* içinde. Özgür Yayınları.
- Dash, M., Sing, S. K., Rahaman, S. U., Nadigadda, S., ve Srivastava, S. (2017). Comparison of financial performance of Indian banks using multi-criteria TOPSIS. *Journal of Commerce and Accounting Research*, 6(4), 16-24.
- Demez, S. (2021). Türkiye'de döviz kuru ve enflasyonla mücadelede faiz oranlarının etkinliği: Fourier eşbütünleşme analizi, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 23(40), 132-144.
- Demir, Ö. (2006). Enflasyon muhasebesine geçiş sürecinde ortaya çıkan uygulama sorunlarının değerlendirilmesi: Kuramsal ve uygulamalı bir çalışma, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Malatya.
- Doğan, Ö. (2023). Enflasyon muhasebesi ile ilgili yasal düzenlemelerin finansal raporlama çerçeveleri kapsamında karşılaştırılmalı değerlendirilmesi, *Malatya Turgut Özal Üniversitesi İşletme ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 190-209.
- Dursun, Ö. (2010). Türkiye'de enflasyon muhasebesi uygulamalarında meydana gelen aksaklıklar ve çözüm önerileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir
- Epstein, B. ve Mirza, A.A. (2004). *Interpretation and application of IAS*. John Wiley&Sons.

-
- Gökçen, G., ve Öztürk E. (2023). Yüksek enflasyonlu ekonomilerde finansal raporlama kapsamında özellik arz eden konular, *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 504-515. doi: 10.29106/fesa.1299626.
- Gökçen, G., (2004). Enflasyonun mali tablolar analizine etkileri, *Mali Çözüm Dergisi*, (69), 9-20.
- Gökçen, G. (2023). *Enflasyon muhasebesi*. Beta Yayınevi.
- Gökten, S., Oktan Gökten, P., ve Mollaogulları, B.F. (2023). Stoklar ve enflasyon muhasebesi uygulaması: BİST 30 imalat işletmeleri üzerine bir değerlendirme, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 718-731.
- Güneş, R., ve Demir, Ö. (2005). Ekonomik krizlerin KOBİ'lerin finansal yapısına etkileri: Elazığ'da faaliyet gösteren KOBİ'lerde yapılan bir uygulama. 1. Doğu Anadolu Sempozyumu, Elazığ, Türkiye.
- Haberal, Z. (2023). Enflasyon düzeltmesinde net parasal pozisyondaki kazanç veya kayıpların hesaplanması: bankalar üzerine bir araştırma, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 16(Prof. Dr. Mehmet Özbirecikli Özel Sayısı), 121-140. doi: org/10.29067/muvu.1300740
- Hacırüstemoğlu, R., İbiş, C., ve Gökçen, G. (1999). *Beş yüz büyük sanayi işletmesinde enflasyon muhasebesi uygulama araştırması*. Alfa Kitabevi.
- Hall, R. (1982). Inflation, causes and effects. *Chicago University Press*.
- Hiçyorulmaz, E., ve Akdoğan, H. (2023). Enflasyonun işletme finansal tabloları üzerindeki etkileri, *Journal of Management Theory and Practices Research*, 4(2), 114-128.
- Huang, I. B., Keisler, J., ve Linkov, I. (2011). Multi-criteria decision analysis in environmental sciences: Ten years of applications and trends, *Science of The Total Environment*, 409(19), 3578-3594. doi:org/10.1016/j.scitotenv.2011.06.022.
- Hwang, C. L., ve Yoon, K. (1981). Multiple attribute decision making: methods and applications a state-of-the-art survey, *Springer-Verlag*.
- Işıldak, M. S. (2018). BİST'te dokuma, giyim eşyası ve deri işletmelerinin TOPSIS yöntemi ile finansal performans analizi, *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(16), 116-130.
- İşcan H., ve Durgun Kaygısız A. (2019). Türkiye'de döviz kuru, enflasyon ve faiz oranı ilişkisi: 2009-2017 uygulaması, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (17), 581-604.
- Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu. (2023, Mayıs 10). TMS 29: Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama. Erişim Adresi: <https://www.kgk.gov.tr/TMSTFRS2018Seti/TMS/TMS>
- Kantar, M. A., ve Öndeş, T. (2022). Enflasyonun işletmelerin finansal faaliyetlerine ve finansal oranlarına etkisinin teorik çerçevesi, *Global Journal of Economics and Business Studies*, 11(21), 40-47.
- Kantar, M. A., Abar, H., ve Öndeş, T. (2021). Enflasyonun işletmelerin finansal oranlarına etkisi: BİST imalat sektöründe bir uygulama, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (90), 1-18. doi:10.25095/mufad.856384
- Karabulut, Ş. (2019). Türkiye'de ekonomik büyüme ve enflasyon ilişkisi, *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 171-184.
- Karapınar, A., ve Gürdal K. (2003). *Enflasyon muhasebesi*, Siyasal Kitabevi.
- Karapınar, A., ve Ayanoğlu, Y. (2005). Enflasyon düzeltmesi uygulamasının meslek mensuplarına etkisi üzerine bir araştırma. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, (16), 1-16.
- Kaygusuz, S.Y., ve Dokur, Ş. (2004). *Enflasyon düzeltmesi ve uygulamaları*. Alfa Kitabevi.
- Keleş, D. (2015). TMS 29 yüksek enflasyonlu ekonomilerde finansal raporlama standardı çerçevesinde finansal tabloların düzeltilmesi ve finansal analiz sonuçları üzerine etkileri, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 31-52.
-

-
- Kim, K. H. (2003). Dollar exchange rate and stock price: evidence from multivariate cointegration and error correction model, *Review of Financial Economics*, 12(3), 301-313. doi: 10.1016/S1058-3300(03)00026-0.
- Kishalı, Y.E., Selman A., ve Işıklılar S.S. (2002). *Finansal muhasebe*. Türkmen Kitabevi.
- Koçak, H., Kısakürek, M.M., ve Babacan, A. (2023). Enflasyon düzeltme işlemlerinin işletme performansına etkisi BİST’te bir uygulama, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 58(2), 1525-1546. doi:10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.23.06.2059
- Lazol, İ. (2000). *Mali analiz ve enflasyon muhasebesi uygulamaları*. Ekin Kitabevi.
- Li, C., ve Zhang, M. (2014). Research on insecure impact of inflation upon capital structure, *International Journal of Security and its Applications*, 8(5), 421-426. doi: 10.14257/ijisa.2014.8.5.36
- Öcal, H. (1999). Enflasyon muhasebesi üzerine, *Yaklaşım Dergisi*, 7(79), 92-99.
- Özdemir, F.S., ve Arslan, S. (2007). Enflasyon muhasebesinde kullanılan yöntemlerin karşılaştırmalı analizi, *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 87-104.
- Özkan, T. (2005). Enflasyon muhasebesi uygulamasının firmaların finansal yapıları üzerine etkileri, *Muhasebe Ve Denetim Bakış*, (15), 49-72.
- Özulucan, A. (2002a). Enflasyonun muhasebe verileri üzerindeki etkisinin giderilmesinde kullanılan otofinansman yöntemleri ve enflasyon muhasebesi üzerine bir araştırma. *Ankara Üniversitesi Sbf Dergisi*, 57(04), 128-152.
- Özulucan, A. (2002b). Enflasyonun muhasebe verileri üzerindeki etkileri, Türkiye muhasebe standardı-2 ve sermaye piyasası kurulu seri: x1-no: 20 çerçevesinde önerilen enflasyon muhasebesi yöntemi ve enflasyon muhasebesine geçişte alınabilecek önlemler. *Yönetim ve ekonomi dergisi*, 9(1), 25-42.
- Özyılmaz, A. (2022). Relationship between inflation and economic growth in eu countries, *Ekonomi Politikaları Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 425-438, doi:10.26650/JEPR1132170
- Peker, A.A. (2023). Yüksek enflasyonlu ekonomilerde finansal raporlama standartları çerçevesinde enflasyon muhasebesi: borsa istanbul üzerine bir uygulama, *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, a1(1), a31-48.
- Polat, H. (2011). Türkiye ekonomisinde imalat sanayi, *Dicle üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesi dergisi*, 1(2), 24-39.
- Resmî Gazete, Türkiye Cumhuriyeti. (1960, Aralık 31). Gelir Vergisi Kanunu (Kanun No: 193). Resmî Gazete (Yayın No: 10700).
- Resmî Gazete, Türkiye Cumhuriyeti. (1961, Ocak 10). 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, Geçici Madde 33. Resmî Gazete (Yayın No: 10703).
- Resmî Gazete, Türkiye Cumhuriyeti. (2003, Aralık 30). 5024 sayılı Vergi Usul Kanunu. Resmî Gazete (Yayın No: 25332).
- Resmî Gazete, Türkiye Cumhuriyeti. (2003, Aralık 30). 5024 sayılı Vergi Usul Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. Resmî Gazete (Yayın No: 25332).
- Resmî Gazete, Türkiye Cumhuriyeti. (2006, Haziran 21). Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (Kanun No: 5520). Resmî Gazete (Yayın No: 26205).
- Resmî Gazete, Türkiye Cumhuriyeti. (2022, Ocak 29). 7352 sayılı Kanun ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na eklenen Geçici Madde 33. Resmî Gazete (Yayın No: 31734).
- Riordan, D. A., ve Riordan, M. P. (2009). Inflation and financial statement analysis in the international accounting classroom, *Journal Of Teaching in International Business*, 20(2), 174-187.
-

-
- Satır, H. (2022). İşletmelerin nakit akış profilleri ve finansal rasyoları arasındaki ilişki: BİST’te Bir Araştırma, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Sayar, M. (1999). Enflasyonun mali analiz üzerindeki etkisi, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 1(3), 12.
- Selimoğlu, R. (2023). Enflasyon Muhasebesi Başlıyor! 31.12.2023 tarihli bilançolarda enflasyon düzeltmesi yapılacak.aErişimAdresi: <https://www.muhasebetr.com/yazarlarimiz/recepselimoglu/048/>
- Shamsadini, H., Bekhradi Nasab, V., ve Mulla, J. (2022). The moderating effect of the inflation on the relationship between asset revaluation and the financial statements of companies listed on the Tahrn and Bombay stock exchanges. *Iranian Journal Of Accounting, Auditing and Finance*, 6(2), 53-68. doi:10.22067/ijaaf.2021.41543
- Söylemez, Y. (2020). Finansal performans değerlendirmesinde TOPSIS ve gri ilişkisel analiz yöntemlerinin karşılaştırılması, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 18(3) ,61-79. doi:http://dx.doi.org/10.11611/yead.771575
- Şahin, A., ve Sarı B.E. (2019). Entropi tabanlı TOPSIS ve VIKOR yöntemleriyle BİST-imalat işletmelerinin finansal ve borsa performanslarının karşılaştırılması, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 12(2), 255-270. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/675454>
- Şahinoğlu, T., Özden K., Başar S., ve Aksu H. (2010). Türkiye’de enflasyonun oluşumu: ARDL yaklaşımı, *Sosyo Ekonomi Dergisi*, (1), 28-46. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/197658>
- Şıklar, İ. (2014). *Para teorisi ve politikası*, Anadolu Üniversitesi.
- Şıklar, İ. (2019). Türkiye’de enflasyonun zaman serisi dinamikleri, *Anadolu Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1-14.
- Şit A., ve Ekşi İ.H. (2017). BİST’te ana metal sanayi endeksinde faaliyet gösteren işletmelerin finansal performans ölçümü: 2011-2015 dönemi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 8(17), 83-91. doi: 10.21076/vizyoner.284906
- Terzi, H. (2004). Türkiye’de enflasyon ve ekonomik büyüme ilişkisi (1924-2002), *Gazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(3), 59-75.
- Tien, N. H. (2021). Relationship between inflation and economic growth in Vietnam, *Turkish Journal Of Computeraand Mathematics Education*, 12(14), 5134–5139.
- Topçu, E. (2017). Enflasyon oranı-ekonomik büyüme ilişkisi: Türkiye örneği, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sbe Dergisi*, 7(2), 180-191.
- Tunay, N., ve Tunay, K.B. (2023). Türkiye’de enflasyonun sigorta şirketlerinin performansına ve prim üretimlerine etkileri, *Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 59-82. doi:10.30784/epfad.1245708
- Tunçsiper, B., ve Köroğlu, Ö. (2006). Enflasyonun otomotiv sektöründeki işletmeler üzerindeki etkisi: Balıkesir ili örneği. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(15), 43-63.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023, Şubat 19). Türkiye’nin Nüfus İstatistikleri. <http://www.tuik.gov.tr>
- Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu. (2005). TMS 29:Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama.
- Uygurtürk, H., ve Korkmaz, T. (2012). Finansal performansın TOPSIS çok kriterli karar verme yöntemi ile belirlenmesi: Ana metal sanayi işletmeleri üzerine bir uygulama. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(2), 95-115. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/65455>
- Yanık, L., ve Eren T. (2017). Borsa İstanbul’da işlem gören otomotiv imalat sektörü firmalarının finansal performanslarının AHP, TOPSIS, ELECTRE ve VIKOR yöntemleri ile analizi, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 165-188.
-

- Yavuz, G. (2007). Enflasyon muhasebesi ve bir uygulama, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Yavuzaslan Söylemez, S. (2023). İnşaat sektöründe enflasyon muhasebesinin tamamlanan inşaat maliyetine etkisi, *Denetim ve Güvence Hizmetleri Dergisi*, 3(2), 242-262.
- Yenice, S., ve Yenisu, E. (2019). Türkiye’de döviz kuru, enflasyon ve faiz oranlarının etkileşimi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(4), 1065-1086. Doi: [org/10.16953/deusosbil.467312](https://doi.org/10.16953/deusosbil.467312)
- Yenisu, E. (2022). Enflasyonun finansal tablolara etkisi ve enflasyon muhasebesi, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(27), 717-741.
- Yıldıran, M. (2022), Türkiye için enflasyon düzeltmesi örneği, ErişimAdresi: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4292641>
- Yıldız, F. (2018). Türkiye’de muhasebe bilgi sisteminden sağlanan bilginin yeterliliği ve enflasyon muhasebesi uygulanması gereği, *Accounting and Financial History Research Journal*, (14), 202-217.
- Yılmaz, İ. (2023). Finansal tablo kullanıcıları açısından enflasyon muhasebesinin önemi: BİST enerji sektörü üzerine örnek bir uygulama. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 25(45), 930-944.
- Yücel, G. (2023). Parasal kazanç (monetary gain) kavramı anlaşılmadan enflasyona göre düzeltilmiş finansal tablolar anlaşılabilir, *Denetim ve Güvence Hizmetleri Dergisi*, 3(1), 1-10.

SUMMARY

Introduction

Due to the Covid-19 pandemic, the supply-demand balance has shifted, resulting in an increase in inflation rates. According to TurkStat data, the producer price index rose by 157% and the consumer price index by 86% between October 2021 and October 2022. The rise in inflation rates have negative effects on both macroeconomic and microeconomic levels. At the macroeconomic level, inflation affects interest rates and the exchange rate, causing them to increase. . It is anticipated that this will result in a reduction in investment and a corresponding decline in the national product. Inflation affects enterprises at the micro-level. In periods of sustained inflation, business management faces difficulties in decision-making, particularly in areas such as profit distribution policies and financing sources.

While fixed asset renewal funds and the last-in, first-out method are commonly used to protect capital, they may not be sufficient to determine the true financial position of a company. In an inflationary environment, it is important to implement measures that accurately reflect the operating results of enterprises. Therefore, financial statements must be adjusted to account for price movements and eliminate any negative effects on the reporting process. The objective of inflation accounting is to recognize the impact of price increases on the financial statements of a company.

Purpose

The Covid-19 pandemic has disrupted the supply-demand balance and caused inflation to rise, leading to a re-evaluation of the impact of inflation on financial statements. The fundamental purpose of financial statements is to provide information to investors about the financial performance of a business. However, in an environment where prices are rising, they actually become irrelevant, resulting in the dissemination of misleading or inaccurate information to stakeholders. This situation makes it difficult for investors to interpret, compare, and make informed decisions based on financial statements. Therefore, it is crucial to determine the impact of inflation and inflation accounting adjustments on financial statement items in order to enable rational decision-making by financial information users such as investors, lenders, and business managers. This allows for the effective allocation of scarce resources to investment areas within the context of inflation and inflation accounting practices. This study aims to determine the impact of inflation adjustment processes on firm performance.

Method

The TOPSIS analysis method was used in the study to determine the impact of inflation adjustment operations on firm performance. The study conducted performance rankings before and after inflation adjustment using the TOPSIS method to determine the effect of inflation adjustment operations on firm performance. The objective was to ascertain whether there was a change in the performance ranking following the implementation of inflation adjustments. To this end, the rankings for both situations were compared.

Findings

Following the inflation adjustment, significant changes are observed in the rankings of some companies based on performance criteria. Financial ratios, which serve as performance indicators for companies, have also been altered due to the inflation adjustment. The changes in financial ratios are primarily due to the varying weights of monetary and non-monetary assets and liabilities of companies, as well as the net gains and losses resulting from monetary asset and liability accounts. The amount of monetary assets and liabilities held by companies causes shifts in their performance rankings after the inflation adjustment. Following the inflation adjustment, companies with a greater proportion of monetary assets than liabilities experience a decline in performance rankings, whereas those with a greater proportion of monetary liabilities than assets see an increase. The capital structure or financing models of companies are also believed to influence performance rankings after inflation adjustment. The study's findings suggest that the adjustment processes conducted within the scope of inflation accounting have an impact on firm performance.

Results and Conclusions

The study revealed that the performance rankings of some firms changed significantly after adjusting for inflation. The most significant factors influencing the performance rankings of businesses after the inflation adjustment were the amounts in monetary asset-liability accounts and the funding methods of assets. During the inflation adjustment phase, businesses with more monetary assets than liabilities experienced losses due to the negative impact of holding monetary assets on their profitability ratios. Upon examination of the financial statements of these businesses, it was observed that they had a surplus of short-term trade receivables and engaged in excessive long-term sales during inflationary periods. The business's performance decreased after the inflation adjustment due to management's inability to determine a policy regarding long-term sales or manage their receivables during a period of continuous price increases. In contrast, businesses with more monetary liabilities than monetary assets primarily finance their assets with short-term debts. Although businesses have shown improved performance after adjusting for inflation, they still face the risk of non-compliance with their short-term obligations. Therefore, inflation accounting practices are crucial for investors during periods of high inflation rates.